

“Luni” este o revistă internă gratuită a studenților la Filosofie. Ea apare bilunar, în ziua de luni.

Participarea cu articole este voluntară, nici un alt drept sau responsabilitate nu este transferat între revistă și autori cu excepția dreptului revistei de a publica materialul.

Echipa de redacție selectează spre publicare materialele propuse de oricine și le ordonează. Ședințele echipei de redacție sunt deschise, joi la 18.00 (înaintea datei de luni de publicare)

Vă rugăm, nu acuzați revista ca întreg, trimiteți o replică / un articol la revista@filos.ro.

Pentru discuții online și accesul la toate materialele propuse spre publicare: <http://groups.yahoo.com/revistafilosofie>. Versiunea electronică apare simultan la <http://revista.filos.ro>

Așteptăm articolele studenților și profesorilor interesați la revista@filos.ro împreună cu numele și datele de contact

Recomandări pentru articolele trimise:

-format DOC, RTF, TXT în atașament
-diacritice reale (ă nu â)
-fără tehnoredactare
-poza autorului (dacă se dorește) JPG, GIF, BMP

proiect realizat cu sprijinul:

filos

Asociația Studențească pentru Filosofie și Societate

EDIȚIE SPECIALĂ

Filosofie și politică

-Bestiarium philosophico-politicum-

un fel de “interviu”

pag EDIT /
8-10-11

Recomandări:

Eseu

De ce vom recidiva în 2007

de prof Lăcrămioara
Olteanu
STUD / 3

Rubrică

Conceptul de la pag 5: Dumnezeu de Gheorghe Ștefanov ESEU / 5

Eseu

Șpagă pentru fericire

Radu Costin
EDIT / 9

Sebastian Grama
CRIT/4 , ESEU / 6
Marian Călborean
ESEU/ 7, ART /13
Paul Mihalache
ART / 14
Mădălina Potînc
ESEU / 5

Următorul număr (9) va apărea pe 3 aprilie 2006. Articolele se primesc la revista@filos.ro, până pe 30 febr. Pe 30 febr, la 18.00, are loc ședința de redacție.

Ediție specială în numărul 9: Filosofie-prestigiu sau popularitate. Sunteți pentru elite sau pentru accesibilitate. Trimiteți opiniile!

Conține 3 fascicule,
14 pagini:

PRINCIPAL (pag. 1-4)

-Viață STUDențească: 2-3

-CRITice: 4

STUDII ȘI ESEURI

(pag. 5-7)

EDIȚIE SPECIALĂ

(pag. 8-11)

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

(pag. 12-14)

Editorial de
Lavinia Marin
lavinia@revista.filos.ro

Aventurile echipei de redacție

Chestionarele din numărul 6 completate de cititorii noștri ne-au pus pe gânduri. Diferite în toate privințele, aveau totuși o trăsătură uimitoare în comun: la rubrica „transparența deciziilor editoriale” toți cititorii ne-au dat note maxime. Le mulțumim sincer dar suntem uimiți: care transparență? Adevărul, crutul adevăr e că nimeni din redacție nu știe cum va arăta revista: de joi, de la ședința de redacție și până luni când ea apare, totul e învăluit în mister. Doar tehnoredactorul știe cum va arăta ea definitiv dar chestia asta se întâmplă deja luni, pe la 4 noaptea (sau 2 a.m dacă are noroc).

Lată șirul evenimentelor pe scurt: Joia, pe la 18.00 seara, ședințele de redacție încep furtunos cu vreo 3-4 texte pe masă. Se votează în 5 minute. Cu părere de rău se mai respinge și câte un text plicticos. Având în vedere numărul mic de articole prezente, decizia asta e chiar eroică. Dar... „nu-i nimic, scoatem revista și cu 4 pagini. Doar nu avem un număr fix. Nu contează decât calitatea și nu o să scădem doar ca să umplem paginile.” După asta fețele redactorilor încep să se lungească de pesimism. Urmează apoi partea contrafactuală a ședinței: se discută pe texte nescrise încă. „Ce-ar fi dacă X ne-ar trimite un text? Cu asta mai umplem o pagină” sau: „Da, și Y ar putea să trimită.... părea interesat de revistă. Și Z a promis sigur. Pe el contăm, o să intre în pagina 5.” După ce am terminat cu textele posibile încep telefoanele: „Alo? Bună seara, vă sun de la ședința de redacție a revistei Luni. Spuneți că.... A, știu, mă hărțuiești pentru articol.” Și, brusc, convorbirea se întrerupe - desigur, i s-a descărcat bateria de la mobil. Nu vrem să credem altceva. Ședința se încheie cu promisiuni solemne ale redacției: „Începând de numărul viitor nu mai primim articole trimise după termenul de predare. Dar acum? Acum da, dar e ultima oară.”

Sâmbătă începe Iliada telefoanelor: oamenii care au promis articole s-au răzgândit, preferă să se distreze dacă tot e weekend - ei trebuie sunați și readuși pe căile virtuții. Cum Iliada telecomunicațiilor nu are efect, ea e urmată de Odiseea vizitelor rapide la domiciliul împricinaților: ei trebuie convingși personal. X s-a închis în casă și nu răspunde la telefon, Y nu e de găsit iar Z are o criză existențială. Dar echipa nu disperă încă. Și într-adevăr: duminică noaptea încep să apară articole exact de unde nu te aștepti. Totul merge bine. Luni pe la amiază revista apare veselă și surprinzătoare pentru toată lumea, inclusiv pentru membrii redacției. Desigur, transparența deciziilor ne cam lipsește, dar totul este astfel mult mai palpitant. Viața de redactor trebuie să fie aventuroasă, altfel de ce te-ai apuca de așa ceva?

|Rafael-Primul mișcător-Stanza della Segnatura

Luni

Nr. 8

20 Martie 2006

—Revista deschisă a studenților în Filosofie
Versiunea electronică <http://revista.filos.ro>

Viață STUDențească

Evenimente studențești,
asociații, știri, cenacluri,
inițiative studențești din
Facultatea de Filosofie

Scurt pe 3, 14159265

Cronici fără dialog

Ei bine, nu! Orice s-ar spune, orice s-ar face, avem și noi faliiți noștri! Credeți că doar Rousseau și Hume se înjurau reciproc? Eroare! Tradiția lor filosofică e continuată cu glorie și azi, de pildă în revista *Ideii în Dialog* unde vă puteți delecta cu cronicile de carte ale lui, să spunem, Cătălin Avramescu nu le ratați! Nu e nevoie să citiți cărțile recenzate de dânsul pentru că toate au parte oricum de aceeași primire: nu au bibliografia corectă, sursele citate aiurea, câtă confuzie la numerotarea paginilor și copertilor, oroare! După cum zicea Lali în numărul trecut, avem nevoie de cursuri de sofistică în facultate, altfel noi din ce o să trăim după absolvire? Dacă o să scriem cronici de carte argumentate și corecte chiar credeți că o să ne citească cineva? Pe când așa....

Petrecere de numărul 10

În vederea apariției numărului 10 al Revistei *Luni*, când dorim să inaugurăm și multiplicarea color, dorim să facem o mică sindrofie filosofică cu cântec, organizată chiar în ziua de luni de apariție. Nu va fi cazul ca autorii să ofere autografe, dar completați neapărat chestionarul atașat la revistă, ca să putem avea simultan o ediție specială "Best of Revista LUNI". Nu vom da premii autorilor votați (ci doar celor noi care scriu pe temele propuse pe fluturaș), dar ne va ajuta să cunoaștem mai bine părerea cititorilor, pentru care există această revistă. Vă reamintim că revista este deschisă, se primesc articole de la oricine. Invităm pe această cale toți studenții și profesorii interesați la ședința de redacție următoare (pt numărul 9 al revistei)

Revista răspunde

Dacă e mai ușor să scrii de mână un mesaj către echipa de redacție sau către autorii articolelor, lăsați-le în urna revistei (lângă sala S1) și mesajele vor fi transmise destinatarilor sau li se va răspunde în paginile revistei, într-o nouă rubrică. Rămâne valabilă și adresa de mail revista@filos.ro pentru orice sugestii, articole propuse sau alte mesaje!

Scurt pe 3, 14

Într-o zi dintr-o vacanță trecută, dl Marin Bălan și Adrian Paul Iliescu erau singurii profesori din facultate. Dialog: - Bună ziua, domnule profesor Numai dumneavoastră mai sunteți? - Da, numai noi suntem - Da, numai noi doi muncim din toată facultatea, domnule profesor! - Așa este, eu am venit acum cu treabă aici - Știți ce-i spunea Caragiale oricărui scriitor care îi cerea părerea "În toată țara, numai eu și dumneata știm să scriem"? - Păi, poate facem ceva împreună, un proiect poate.... Într-adevăr, dl prof Bălan nu se prinsese.

Un coleg student ne-a solicitat să aflăm numele exacte ale domnilor profesori Brâncoveanu și Bănșoiu. Un alt coleg certifică faptul că îi cheamă de drept Nelu Bănșoiu, nu Ion Bănșoiu și respectiv Romulus Brâncoveanu, nu Romulus Brâncoveanu.

Venirea inevitabilă a dlui L. Muntean la cursurile promise de modul -teoretice și logice îl va pune în fața unui traseu de recuperare sportive: marți, miercuri, joi; seminarii nefăcute: în weekend, luni și vineri. Ca problemă filosofică, vă dați seama ce fel de evaluare poate face un profesor care își face cursul comprimat la sub o treime din timp? Cel mai probabil se vor lua note mari, în principal pe prezență, ca toată lumea să fie fericită. Premiera va fi că studenții participanți vor completa niște chestionare de evaluare a cursului.

Oamenii se deosebesc și după ce obiecte țin în mână pentru a se recunoaște mai ușor la întâlniri, după modelul Excelenta. Dl. prof. Adrian-Paul Iliescu a fost auzit vorbind la telefon cu un alt domn profesor în vederea unei întâlniri, spunându-i: "Voi avea revista *Cultura* în mână, ca să ne recunoaștem mai ușor."

Unul dintre studenții care au lăsat poezii în urna revistei s-a semnat Evalia. Sper ca am înțeles bine. Am văzut aceeași semnătură misterioasă pe o bancă dintr-una din săli. Așteptăm să descoperim un câine spânzurat în holul de la intrarea în facultate, pentru ca suspansul să ne cuprindă pe toți. Sperăm că nu astea sunt intențiile persoanei în discuție, deși nu am scris știrea înainte de a studia atent textul poeziei lor.

Numitul Laurențiu Gheorghe este suspectat de obscurantism; de fiecare dată când susține public tezele despre adaptarea la piață, marketingul sau sofisticizarea filosofiei, se simte dator să precizeze « aș putea să vă vorbesc jumătate de oră despre Hegel » sau « mi-ar lua prea mult să vă explic ce dorea să spună de fapt Kant » șamd. Anumite minți sarcastice i-ar putea cere să li se prezinte pe ceas cât promite vorbitorul, numai să se țină de promisiune.

Sâmbătă 18 martie, la Muzeul de Istorie a Bucureștilor a avut loc evocarea operei și activității filosofice a profesorului Nae Ionescu, celebra figură interbelică. Că dl. prof. Alexandru Surdu a organizat toată manifestarea, se poate accepta, doar prea mult a fost contestată figura în jurul căreia s-au grupat câțiva intelectuali de seamă. Că Nae Ionescu a fost antisemit, afemeiat și bigot se poate înțelege prin empatie. Chiar și faptul că un preot, probabil necunoscând din legenda ionesciană decât plecările în fața icoanelor și rugăciunile în genunchi la toate ocaziile, vine să vorbească, să îl « evoc » pe Nae Ionescu poate fi tolerat. Partea amuzantă și inacceptabilă sunt pliantele evenimentului, lăsate prin facultate (deși dl Surdu nu le-a pus mai mult ca sigur el însuși) ce promouvau un Nae Ionescu-Superstar: « Stălp al Bisericii Creștine », « Îndrumător al generației interbelice », « Deschizător de zări în filosofia românească ». Păcat că zărilor s-au închis la loc după puțin timp.

Despre revistă

În vederea dezvoltării revistei, membrii redacției garantează xeroxarea revistei, păstrând banii din contribuții (140.000 până acum) pentru o sarcină de dezvoltare: cumpărarea unui nume de domeniu www.revistaluni.ro. Mai sunt nevoie de 1630.000 lei (163 RON), finanțați după posibilități la urnă.

Când am premonitionat că revista *Luni* se va disipa într-o sumă de scurte aberații și în rest, articole despre revistă, nu glumeam. Pentru cei care deja nu mai citesc editorialul și sar direct la Roxana devenită « Rocsansa » (a ajuns și « Luni » să fie citită de la coadă la cap), este al patrulea număr consecutiv când pe prima pagină editorialul este despre revistă. În toată istoria

publicației, numai 2 numere au scăpat de această tortură: nr 1 și nr 4. Oricum, editorialul descrie o situație ce tinde să se încheie, la numărul 8 situația fiind mai bună. Știrea fiind scrisă înainte de data de luni, aici pot apărea mici schimbări.

Dezbateri aprinse despre rubrica Roxanei, o suavă viitoare studentă la Filosofie (dacă tot are bacalaureat-cum a caracterizat-o tehoredactorul Luni când a prezentat revista la colocviul de la Școala Centrală). Unii colegi de la Culturii se declară oripilați, alții nu ar scrie niciodată la o revistă care are pe spate așa ceva. Cea mai bună atitudine e să luați tastatura în brațe și să criticați. Sau, dacă vă place, să inventați un Ken pentru această Barbie

Conceptul de *fanzin* pe care a fost construit involuntar revista *Luni*, pare să avengeze cercurile mici de experți într-un domeniu, care ar putea să se impună. Dacă, niște doctoranzi în Aristotel sau orice grup de specialiști s-ar angaja să scoată o asemenea revistă, cu apariție la dată fixă, evaluare deschisă, și ar reuși să se țină de treabă, ei s-ar putea identifica cu un cerc: *Cercul de la București*. Cu limitările de rigoare, publicarea constantă în revista *Luni* ar putea să-i apropie ipotetic pe autori, dându-le un scop comun. Care ar fi acesta în acea lume posibilă?

Știri internaționale

Premiul Lakatos al Școlii de Economie din Londra pe anul 2005 a fost luat de un filosof: James Woodward pentru cartea *Making Things Happen: A Theory of Causal Explanation* (OUP, 2003). Acolo el propune un nou mod de defini cauzalitate mai ales în ceea ce privește sistemele complexe: relațiile cauzale sunt cele ce pot fi folosite în scopul de a controla, modifica și sunt invariante la intervenții. Marele avantaj al acestei definiții ar fi că dă seama nu numai de cauzalitate în fizică, ci și în biomedicină, științele sociale și economie. Cât despre explicația cauzală, ea trebuie să prezinte patternuri de dependență contrafactuală ce descriu efectele posibile în cazul unor intervenții. Orice explicație adecvată ar trebui să poată răspundea la întrebări de genul „ce-s-ar-fi-întâmplat-dacă-lucrul-ar-fi-stat-altfel.” Teoria lui nouă se cheamă „teoria manipulabilității” și el speră să facă revoluție cu ea în știință și filosofie. S-ar putea chiar să reușească având în vedere că reunește sub aceeași noțiune cauzalitatea din științele naturii cu cea din științele sociale.

Oamenii care poartă tricouri imprimate cu citate filosofice s-ar putea să fie dezamăgiți: în curând chestia asta va deveni o modă oficială. O casă de modă din California se va profila doar pe haine cu citate deștepte: vor lua și din Sartre („totul a fost descoperit în afară de modul cum ar trebui să se trăiască”), și din Nietzsche („nu există fapte, doar interpretări.”) sau Gandhi, Buddha, Oscar Wilde ș. a. Din păcate multe vedete s-au arătat interesate să poarte așa ceva: Will Smith, Jessica Simpson, Paris Hilton, Porti Spelling. Eh, măcar nouă ne rămâne consolarea că înțelegem ce scrie pe tricourile lor- ceea despre ei nu se poate spune sigur.

O carte întreagă despre cearta dintre Rousseau și Hume: *Rousseau's Dog* de David Edmonds și John Eidinow a apărut de curând la New York. 340 de pagini despre o ceartă? Dar asta nu e o ceartă oarecare, ea are desigur implicații filosofice în lucrările celor doi. Poate nici nu știți că s-au certat vreodată. Ei bine, ce nu se predă la cursul de filosofie modernă e corespondența celor doi și acolo găsim chestii de genul: Hume despre Rousseau „după ce mult timp a fost înclinat spre nebunie, acuma e de-a dreptul nebun”; Rousseau despre Hume “se spune că domnul Hume m-a numit cel mai josnic dintre josnici și un ticălos. Dacă aș ști să răspund unui astfel de limbaj atunci aș merita descrierea lui.” Motivele certurilor? Rousseau, după ce a fost izgonit din Geneva calvinistă, a fost găzduit de Hume vreo 4 luni. Nu s-au înțeles prea bine. Peste ani, în Confesiunile sale Rousseau nu vorbește tocmai frumos despre Hume și perioada lor de conviețuire. În cearta lor amicală au mai intervenit și Voltaire, Walpole, Diderot, Boswell. O carte scrisă mai mult spre amuzamentul cititorilor decât pentru informare, dar ea are totuși o miză: să arate că nici Rousseau și nici Hume nu au trăit după principiile filosofiei lor. Viața bate filosofia. A câta oară?

Eveniment: sesiune de comunicări

Facultate-Liceu, în 16 și 17 martie 2006, în Școala Centrală din București. 4 sesiuni de lucru: **Învățământului bilingv francofon, Filosofia participării tinerilor la viața comunității, Opțiuni inovative în studiul filosofiei, Tinerii afaceriști**

Au participat mai mulți studenți și profesori ai Facultății de Filosofie, ca organizatori sau lectori

Tehnic vorbind: Proiectul DECUFIL - "Dezvoltarea curriculară în cadrul catedrei 'Istoria filosofiei și filosofia culturii' a Facultății de Filosofie urmând exigențele europene actuale în lumina Procesului Bologna". Promotor: Facultatea de Filosofie/Catedra de Istoria filosofiei și filosofia culturii. **Parteneri:** Institutul de Filosofie și Psihologie "C. Rădulescu-Motru" al Academiei Române, Asociația Doctoranzilor și a Cercetătorilor în Filosofie și Școala Centrală - Catedra de discipline socio-umane.

Urmări: Sesiunea de comunicări organizată la Școala Centrală reprezintă prima parte a proiectului, urmând ca cea de-a doua să fie realizată în parteneriat cu Institutul de Filosofie și Psihologie "C. Rădulescu-Motru" al Academiei Române.

„Vă mulțumesc!

PS. Toți au participat trup și suflet, dar dacă tot era sesiune de filozofie de ce au rămas în viață? Cine filozofează cu adevărat trebuie să învețe să moară, nu? am citit eu la Platon, undeva...

Proiectul DECUFIL a fost primul la concurs, dar la valoarea noastră se poate și mai bine. Și sesiunea e prima, dar a doua o să fie și mai și.

Va mulțumesc de 1000 de ori, tuturor, din suflet. Nu numesc pe nimeni, să nu uit pe cineva. Acu' la final, pot să mai zic ceva?...Mai vreau!"

| Andreea Rădulescu -organizator

Ceea ce era mai important nu a fost nici măcar prevăzut de așteptările organizatorilor, și tocmai pentru că niciodată, cred eu, acei oameni nu ar fi crezut să surprindă un astfel de cadru în care nu mai știi cine e cel care învață și cine e acela care este învățat.

Nu știu ce aș mai putea spune, decât că mi-aș fi dorit să fiți și voi acolo...

| Cristina Slovineanu -ASF -lector

de prof. Lăcrămioara Olteanu
lacramioara.olteanu@paltin.ro

De ce vom recidiva în 2007....

„A fi împreună este un început.

A lucra împreună este un progres.
A rămâne împreună este un succes”
(proverb arab)

Sesiunea **Filosofia integrării europene Procesul Bologna**, desfășurată între 16-17 martie la Școala Centrală a fost un succes.

La anul, tot în primăvară, organizăm ediția a doua. Tot la Școala Centrală. Titlul ar putea fi: "Cum este posibil proiectul european ocheade critice". Resurse umane avem. Avem deja un savoir faire. Am prins gustul. Banii vor apărea ei de undeva. Sesiunea va fi concepută mult mai omogen. Intervențiile participanților vor fi fost selectate cum de altfel ne-am și propus anul acesta, dar nu am fost atât de curajoși/curajoase. Avem nevoie de o mai bună valorificare a intervențiilor prin dialog și poate că o laudă pe ici pe colo n-ar strica, la fel ca și o "smetie" unora care bat câmpii... Asociațiile ADCF, Filos, APBIF sau ASF dau semne de disponibilitate și deja au avansat minunate idei crețe. Facem o "coalitie": nimic nu ne împiedică să propunem și altor licee, facultăți, de la noi sau din Europa, să participe la acest exercițiu de emulație. Avem de toate.

Așteptările inițiale legate de această sesiune au fost depășite. În timp ce proiectul DECUFIL prevedea ca arie problematică a sesiunii pedagogia predării filosofiei la liceu, sesiunea s-a extins prin includerea inovației interdisciplinare bilingve francofone în liceu (Secțiunea 1), a filosofiei participării tinerilor la viața publică (secțiunea 2), prin comunicarea bazată pe folosirea NTIC, prin practicarea unei filosofii a parteneriatului profesor elev, profesor student (vizibilă în organizarea sesiunii, dar și în proiectele comune, de echipă, prezentate). În fine, sesiunea s-a extins și prin delegarea unei părți din responsabilitatea designului sesiunii dinspre adult către tînăr fie el și minor (secțiunea 4B a fost organizată aproape exclusiv de elevi). Toate aceste ramificații ale ideii inițiale au valorificat mai bine gânduri și fapte "comise" cu un puternic ifos european, chiar dacă unii ar zice că nimic nu ne scoate din cotidianul "balcanic".

lată și cîțiva indicatori de performanță ai acestei întîmplări: sesiunea s-a desfășurat pe 2 zile, în 4 secțiuni (Filosofia interdisciplinarității/ secțiune în franceză, Tînăr cetățean european filosofia participării tinerilor la viața comunității, Frontierele din noi - opțiuni inovative în studiul filosofiei,

Acțiunea eficientă/Utilizarea mass-media în predarea-învățarea economiei, Concursul de proiecte de afaceri „Tinerii afaceriști”); s-au prezentat 44 de comunicări științifice din universitate și liceu, din care 15 au fost proiecte de echipă (profesori-elevi sau echipe de profesori), un concurs cu premii, aproximativ 150 de participanți, 34 organizatori și 10 moderatori, o prezentare de cursuri /cărți universitare, 2 expoziții, 30 de poame dulci umplute cu nuci (produs prezentat de o echipa de elevi și consumat de public) și cam 50 de tartine pentru public de la „firma” Cotomelc. Structurile implicate: Școala Centrală, Facultatea de Filosofie, asociațiile ADCF, APBIF, MASTER Forum, Filos, ASF și CREE, Facultatea de Științe politice, Consiliul Local al Tinerilor din sectorul 2, ASE, liceele Rosetti, Aurel Vlaicu, Babeș, Mecanică fină, Onicescu, Preda, Dacia, Sava, Racoviță, Cantemir, 2 școli generale, Centrul de excelență în Filosofie, Ambasada Franței/SCAC.

Sesiunea a costat mult mai mult decît era prevăzut în proiect, dar și sursele de finanțare s-au multiplicat: proiectele se fac nu din cauza că sunt bani, ci din cauză că sunt oameni care vor să le facă.

Meritul Proiectului DECUFIL este de a fi creat spațiul în care să se întîlnească Liceul și Universitatea, spațiu în care dialogul și cunoașterea reciprocă să permită imaginarea de noi deschideri folositoare tuturor. În locul văicărelilor despre "ruptura" liceu universitate, mieunate deseori într-un mod ipocrit sau interesat, sau al arogațiilor nerecunoscute nici de profesorii de liceu, nici de cei universitari, Proiectul a adus la întînirea față în față studenți, elevi, profesori universitari și de liceu, care s-au bucurat în devălmășie de noutatea întîmplării, de cele ce-au auzit sau au văzut, care s-au descoperit ca asemănători oricît de diferiți, care s-au mirat că se poate (deși nicicînd nu fusese interzis), au ascultat gânduri mai adînci sau mai simplețe, cărora li s-au prezentat dramatizări filosofice sau filmulețe în franceză sau li s-au citit scrisorile trimise special...

Liceul a cîștigat prin creșterea interesului pentru studiul academic și pentru cercetare.

Universitatea a cîștigat prin redescoperirea credibilității dialogului cu liceul și prin ieșirea din propria găoace.

Așadar, click pe "reloading"!

Lăcrămioara Olteanu este profesor de Filosofie în Școala Centrală și președinte al Asociației de Promovare a Învățământului Bilingv Francofon APBIF

| Sala sesiunii -Centrul de Documentare și Informare -Școala Centrală

| Organizatori-Cristian Iftode și Savu Totu, Catedra de istoria filosofiei și filosofia culturii

Rubrică

CRITice

Luăți de poziție, articole ce se autodefinesc drept critice

Articole în Luni: nr 2,5-6,8
de Dan Panaet

Proba râsului

Într-unul din textele lui umoristice, Woody Allen imaginează o creatură care are capul unui leu și corpul tot al unui leu, însă nu al aceluiași. În original era ceva de genul: *It has the head of a lion and the body of a lion, but not the same lion*. Dacă nu ar fi vorba de o glumă am întreba: pe cine interesează problemele de identitate ale unui leu astfel încât să facă vreo diferență nepotrivirea dintre cap și trup? Doar nu o să ținem ședințe de psihanaliză la care animalul aflat în criză de personalitate să ni se destăinuie: Simt că sunt un suflet de leoaică într-un corp de leu.

Dacă nu este folosită cum trebuie, filosofia poate duce însă la astfel de situații. Nu, nu la tulburări de personalitate, ci la operarea de distincții a căror gratuitate stârnește râsul. Dar cum trebuie folosită filosofia? În urma unui raționament simplu ajungem la concluzia că facem filosofie fără să abuzăm de cuvinte atunci când nu provocăm râsete. Bine, dar s-ar putea ca râsetele să întârzie să apară și din alte cauze. Un student care are a doua zi examen la metafizică nu se poate distra citind *Critica Rațiunii Pure* chiar dacă întâlnește pasaje hilare. Presiunea pe care examenele o exercită este deci prea mare pentru a mai vedea... adevărul. Asta înseamnă că nu se poate face filosofie în condițiile în care cunoștințele de profil ale studenților sunt testate. De unde rezultă că sesiunea este un concept gol.

Notă:

Impresia că acest text este amuzant reprezintă, conform celor spuse mai sus, un indiciu că el nu trebuie luat în seamă. După cum spunea și un filosof căruia i-am uitat numele, dacă ceva nu este serios înseamnă că acel ceva este neserios.

Articole publicate în LUNI: nr. 1-8

de lect.dr. **Sebastian Grama**, sebastiangrama@revista.filos.ro
(intervenție pentru sesiunea 3 a proiectului DOCUFIL -Școala Centrală)

Filosofia ipocrită și ipocriziile filosofice

Doamnelor, Domnișoarelor și Domnilor,

Înainte de orice, vă pot mărturisi că nu știu nici cum arăt, nici ce voce am azi. Pentru că nu sunt de față. Da, bine, spuneți că mă vedeți. Dar eu vă spun că nu. Fiindcă nu eu sunt cel care vă vorbește. Nici nu știu cine vă va vorbi. N-am stabilit încă, în momentul în care m-am apucat de scris, cine o să fie în fața dumneavoastră. Cert e că textul acesta, cel de pe foile pe care le vedeți în mâinile celui care vă citește, (zic) textul acesta nu se poate citi singur. Îmi cer scuze că nu mă aflu printre dumneavoastră. Mi-ar fi plăcut. Însă chestii obiective m-au determinat să-mi trimit numai vorbele către Școala Centrală, în căutarea unui glas, a unor gesturi, a unui chip. Iată, le-am găsit.

Acum, dacă eu vreau să scriu "eu", cel pe care îl vedeți aici, cu foile în mână, citind, va fi nevoit să rostească "eu", chiar dacă el nu este eu. Nu, mă iertați, poate că vorbesc aiurea. Sau poate că nu. De ani de zile, de când am căpătat obișnuința de a preda numai la ultimul an (patru), am pierdut-o pe aceea de a spune lucrurilor pe... nu e bine, hai să reluăm. Asta care vă citește nu sunt eu. Însă vorbește ca și cum aș fi eu, adică este un ipocrit. Așa le ziceau Grecii vechi ăloră care vorbeau ca și cum ar fi alții. "Ipocriți". Până la urmă, "ipocrit" a însemnat, în limba greacă, pur și simplu, "actor". Fiindcă *asta* e treaba actorului, pentru *asta* este dresat actorul: să vorbească în așa fel încât să-i facă pe alții să creadă că este altcineva. Dacă îmi promiteți că nu spuneți la nimeni, vă voi destăinui că *asta* este și treaba profesorului. Unul dintre motivele pentru care nu am venit astăzi printre dumneavoastră este tocmai acesta: să nu vă fac să mă credeți un ipocrit. Să-l credeți numai pe cel care vă citește rândurile astea. Profesorul este prin definiție ipocrit, fiindcă, atunci când îl auzi vorbind (de filosofie, dacă tot e să fie), zici că a-nviat Socrate, că a-nviat Platon și că s-a pus în dosul catedrei și-i dă cu Ideea, cu șmenuri cum ar fi "Cunoaște-te pe tine însuși"... Auziți aici, fază: profesorul e ăla care spune (dându-se drept Socrate) "Cunoaște-te pe tine însuși". Ce vorbești, dom'le?! Da' dumneata te cunoști? Păi, dacă te cunoști, atunci de ce ne vii nouă cu vorbe zise de altul, de ce vorbești cu vorbele lui Socrate?; zi-o de la dumneata, lasă citatele!...

Acum, sincer să fiu, îmi vine să-l apăr un pic și pe amărâțul ăla de la catedră: ce să spună și el?.. Doar n-o să vină la dumneavoastră, să tușească amenințător, să strige catalogul și să vă spună "Mă copii, sunt un ipocrit...". Nu că n-ar fi, dar ce ipocrit mai e ăla care o zice pe bune de la început?.. Priviți-i pe colegii mei, pe doamnele și domniile de la Facultatea de

Filosofie. (Scurtă pauză, cât să aibă timp ascultătorii să-i privească; hai, fraților, i-ați privit?).

Dacă i-ați privit cum trebuie, suficient de insistent, ar trebui să zâmbesc. Zâmbesc? În eventualitatea că da, atunci i-ați privit cum trebuie. Dacă nu - nu. Mă rog, nu asta contează. Ideea este că nu eu, ci chiar dumneavoastră aveți meritul că au zâmbit. Sau vina că nu. *Asta* e menirea profesorului: să-i facă pe alții să se simtă de vină. Să se simtă de vină că a gândi e totuna cu a fi, că în nu mai știu ce carte a lui Aristotel sunt înșirate și explicate patru predicabile, că... În fine, trebuie să vă simțiți vinovați pentru toate astea. Curată nebulie, nu-i așa?..

Doamnelor, domnișoarelor și domnilor, fraților, mă băieți, nu veniți, mă, la Filosofie! Aștia sunt cu toții niște ipocriți care vorbesc unii în locul altora și vor să vă aburească! Serios!... Dar bine că n-am venit personal aici! M-ați fi putut întreba: "Ce tot zici, nene, de seriozitate?". Miercuri seara, am vorbit cu mai tânăra și buna mea colegă Andreea Rădulescu (Săru' mâna, Andreea, sper că nu citești chiar tu textul, fiindcă or să zică aștia că vorbești singură!...) și mi-a spus că, dacă aș fi venit să citesc personal chestiile astea, eficiența ar fi crescut mult, deoarece elevii ar fi văzut că nu toți ăia de la Filosofie sunt turnați în beton și aduși cu macaraua pe catedră. Asta nu înseamnă, bineînțeles, că eu, adică autorul textului pe care-l auziți acum, vorbesc la ore ca din Paraziții, cu bip-uri din două-n trei cuvinte!... Nu! Dar, pentru a recupera ceva din eficiența pe care o dorea Andreea, vă pot mărturisi că am 6 cercei în urechea stângă, două belciuge în nas, 3 bile implantate sub pielea capului, 18 tatuaje, un revolver întotdeauna cu mine - și vin la Facultate pe Harley Davidson, cu două lăzi de bere în cârcă. Suplimentar, la fiecare 3 cursuri, mă bat cu studenții în fața Facultății. *Cool*, nu-i așa?.. Am uitat să vă spun că sunt tuns *punk* și că terorizez babele din bloc. De câte ori îmi iese bine un curs despre Hegel, arunc petarde în casele vecinilor și desenez porcării pe pereții de la etajul trei. Pentru mine, bucuriile dialecticii speculative se manifestă prin fapte de felul ăsta... Ați avut vreodată un asemenea profesor? Nici n-o să aveți, pentru că sunt, evident, un ipocrit.

Și, pentru că sunt ipocrit, mă prefac a nu ști care este adevărul. Iar adevărul este că Facultatea de Filosofie chiar merită. Chiar merită să încercați. Nu vă va deranja nimeni excesiv: *nu mai există Admitere la noi*. Contează media de la Bac. Așa că învățați bine geografie, istorie, chestii din astea: veți avea șanse la Filosofie. Noi, cel puțin, vă așteptăm.

Luni

Nr. 8

Conține 3 fascicule,

14 pagini:

PRINCIPAL (pag. 1-4)**-Viață STUDențească:** 2-3**-CRITice:** 4**STUDII ȘI ESEURI**

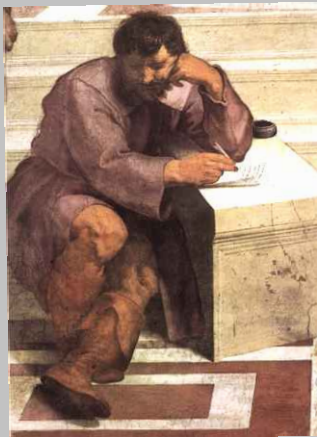
(pag. 5-7)

EDIȚIE SPECIALĂ

(pag. 8-11)

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

(pag. 12-14)

STUDII ȘI ESEURI

Conceptul de la pagina 5:

Dumnezeu

de Gheorghe Ștefanov, stefanov@revista.filos.ro

Adeptii teologiei apofatice ar trebui să spună că acesta e un concept complet determinabil, în sensul lui Kant. Adică un concept pentru care, dată fiind mulțimea tuturor proprietăților, se poate spune, pentru fiecare în parte, dacă se afirmă sau se neagă în relație cu conceptul respectiv. "Pegas", de pildă, nu e un concept complet determinabil, fiindcă nu știm dacă Pegas a avut sau nu probleme cu stomacul. Sau dacă a fost sau nu roib. Și așa mai departe. În cazul lui "Dumnezeu", știm că pentru orice proprietate P, "Dumnezeu nu este P" va fi un enunț adevărat. Deci e ok. Kant mai vorbește și despre un concept complet determinat. Un concept complet determinat e un concept complet determinabil căruia, în plus, îi corespunde ceva în realitate. Cu alte cuvinte, existența nu e o proprietate a lui Adrian Năstase (are destule, oricum), ci o proprietate semantică a "conceptului" de Năstase. Iar argumentul ontologic nu ține. Dar argumentul ontologic oricum nu era prea grozav, fiindcă nu te putea ajuta să susții că Dumnezeu există ca persoană. Iar acum avem trei probleme. Prima este că pentru ca un concept C să fie determinabil trebuie să fie adevărat fie "C este P", fie "C este non-P", oricare ar fi P. Dar potrivit teologiei apofatice nu putem spune decât "Dumnezeu nu este P" și "Dumnezeu nu este non-P". Deci adeptii teologiei apofatice n-ar trebui să spună, până la urmă, că "Dumnezeu" e un concept complet determinabil. Eu știam asta de la început, desigur, așa că voi trece la a doua problemă. Aceasta este că teologii apofatici ar trebui să spună, între altele, că "Dumnezeu nu este o persoană". Asta fiindcă nici unul dintre conceptele unui intelect finit ca al nostru nu i se poate aplica lui Dumnezeu. Și la fel ar sta lucrurile și cu atributele divine. Ar trebui să spunem, de pildă, că Dumnezeu nu este atotputernic, dar că nu este adevărat nici că nu este atotputernic. Și așa mai departe. Dar cum de mai avem, în cazul acesta, conceptul de Dumnezeu? Care este conținutul acestui concept? Trebuie să mărturisesc acum că această a doua problemă mă neliniștește atât de tare încât am uitat care era a treia problemă.

Articole în Luni: nr. 2-4, 6, 8

de Mădălina Potinc

madalina@revista.filos.ro

Fotografii într-o zi de Miercuri

Intertitlu: Se pare că pe B1TV, în fiecare vineri și sâmbăta în reluare Urania prezintă timp de o oră predicțiile astrologice pentru săptămâna care urmează. Am văzut-o și eu săptămâna trecută. Cincă femeie! Aproape jubila când spunea că, deoarece până pe 25 martie Mercur e retrograd și conjuncția planetelor sub semnul zodiei Pești face lucrurile ambigue (chiar și pentru un astrolog subtil!) (mă rog, zic ce-mi aduc aminte, ea se exprima științific), toate zodiile vor avea probleme: că să-și țină gura că s-ar putea trezi cu o trimitere în judecată, că să nu facă salturi periculoase cu deltaplanul în Valea Prahovei, că nimic nu se leagă pentru că sunt planete potrivnice, deci nu semnați contracte, că o să dea oamenii peste escroci care le vor lua banii (aici a pufnit), că... a zis ceva și de niște pinguini, da' nu mai știu exact, oricum, era amuzant. În fine, am spus toate astea pentru că am observat că textul de data trecută mi-a apărut pe aceeași pagină cu rubrica „Roxana vă prezintă vremea” și m-am gândit că o predicție astrologică ar fi o firească completare (în ciuda cacofoniei) a prognozei ei meteo.

Tabla de operații

Sunt dezamăgită de Michel Foucault. Să vă zic de ce. Am început să citesc „Cuvintele și lucrurile” zilele trecute. M-am gândit că o să mă binedispună mai mult decât alte cărți ale lui, cum ar fi „Istoria nebuniei”, „A supraveghea și a pedepsi” și alte astfel de istorii (în sensul de *histoires*, adică povești). Ce-i drept, e mai veselă.

Să vă citez câte ceva ca să vă conving și pe voi. La pagina 33, de exemplu, autorul spune: „Acest text citează «o anume enciclopedie chineză» unde stă scrisă că «animalele se împart în: a) animale aparținând Împăratului, b) îmbălsămate, c) îmblânzite, d) purcei de lapte, e) sirene, f) animale

fabuloase, g) câini în libertate, h) incluse în prezenta clasificare, i) care se agită ca nebunii, j) nenumărate, k) desenate cu o pensulă foarte fină din păr de câmilă, l) et caetera, m) care tocmai au spart ulciorul, n) care de departe par muște.»”. Eu am răs singură la bibliotecă fără nici o jenă, de a crezut tipul din fața mea că îi fac avansuri (probabil din cauza asta mi-a cerut un foc atunci când m-am dus afară să fumez o țigară), iar custodele-femeie care trecea pe acolo cu o carte mi-a adus-o mie fără să se uite la numărul mesei, ci doar la fața mea (e adevărat, și eu m-am uitat la fața ei, dar doar pentru că reprezenta pentru mine un obiect în mișcare aflat în raza câmpului meu vizual).

Domnul Michel pornește de la acest citat cu rol euristic pentru cititor cu scopul de a porni o discuție despre clasificare și rolul ei, modul cum ordonează ea câmpurile cunoașterii, etc. (s-ar putea să spun greșit, dar nu mai țin minte exact cum era formulat argumentul. Oricum, nu e chiar așa relevant pentru teza textului meu, deși era foarte interesant). Încercând să explice de ce avem tendința de a rămâne șocați atunci când citim mai sus scrisa clasificare, autorul zice următorul lucru, pe care îl voi cita, dar fără să respect așezarea în pagină din carte. De ce? Ca să fie mai estetic...

pagina 35: „Ceea ce este ocultat, într-un cuvânt, este celebra «tablă de operații»; și dându-i lui Roussel o mică parte din ceea ce întotdeauna i s-a convenit, folosesc cuvântul «tablă» în două sensuri suprapuse:

masă nichelată, cauciucată, îmbrăcată în alb, scânteietoare sub soarele de sticlă care devorează umbrele acolo unde pentru o clipă, poate pentru totdeauna, umbrela întâlnește mașina de cusut,

și tabla care permite gândirii să opereze asupra ființelor o punere în ordine, o împărțire în clase, o grupare nominală prin care sunt desemnate similitudinile și diferențele lor acolo unde, din timpuri străvechi, limbajul se

intersectează cu spațiul.”

Păi bine, măi, Herr Foucault, se poate? (mi-am dat seama mai demult că „r”-ul din germana cultă solicită aceeași pronunție cu „r”-ul din franceză, sau aproape aceeași. De-asta mi-am permis să îi schimb cetățenia.) Tu chiar nu îți dai seama că mi-ai trunchiat unul din citatele mele preferate din ultimii ani? Să te corectez: „Minunat ca întâlnirea întâmplătoare dintre o mașină de cusut și o umbrelă de pe o masă de fabrică.” Propoziția aceasta am găsit-o scrisă cu litere de-o șchioapă, încastrată și bolduită în mijlocul unor coloane de text, care descriau două reproduceri ale lui Magritte „Le Domaine D'Arnhem” și „Model Roșu” în numărul 114 al revistei „Mari pictori” dedicat respectivelui. Am stat și m-am tot gândit care ar putea fi legătura dintre citat, reproduceri și textul insipid din colane, mult timp (de aici asemănarea cu acea clasificare de la început). Nici măcar nu știu dacă responsabilită de număr au dat citatul exact pentru că titlul cărții din care e decupat e dat greșit. Dar nici nu mi-a păsat. Oricum, în afară de această dezamăgire, mai am o obiecție împotriva domnului Foucault. Din câte știu eu, atunci când te inspiri din cărți se precizează și sursa. Altfel se cheamă plagiat. Deci te acuz de plagiat, ce mai! Dacă eu în lucrarea de licență așa face la fel, oare profesorii ar fi la fel de indulgenți și cu mine (dacă se prind, bineînțeles...) și mi-ar da notă mare, așa cum au fost editorii cu tine, încât ți-au publicat cartea? Nu cred.

Bine, hai că te iert, totuși, pentru că scrii bine. Dar altă dată, vezi, să nu se mai întâmple...

Aviz amatorilor

Înarmat cu trei exemplare din tot atâtea numere ale revistei ("Luni", desigur), în seara zilei de 10 martie a.c., așteptam într-o cafenea sosirea unei foste complice de isprăvi care au determinat-o să-mi ceară ticluirea, pentru textul de față, a inițialelor E.O. ca substitut al adevăratului său nume. Cele 40 de minute astfel sustrase vârtejului "operativ" al săptămânii mi-au readus în memorie locuri dispărute precum Faccenda sau pivnița de la Majestic (promoțiile de mijloc nouăzecist vor fi știind la ce mă refer aici). Urmând sugestia numitei E.O., adaug - aparte - "splina" de la U.S.D. (nici o legătură cu vreo monedă), lângă Izvor; astăzi defunctă, slavă Domnului!... În timpul discuției numaidecât petrecute, lectura paralelă, mai mult sau mai puțin neglijentă, a interviului din numărul 6 a determinat un hohot de râs, observația că ar trebui să mă retrag sub ocrotirea pseudonimului Ș.H. ("Șerban Huidu?!...", am întrebat, "Nu o face pe naivul!", a sosit replica, de unde, aproape de "Șerban", s-a pronunțat și necesarul adevăr că fotografia nu căuta să mă dea ca Enescu atârnat în Festival deasupra invitaților, ci era opera lui Șerban Pavlu, care se amuzase, cu prilejul susținerii tezei de doctorat a colegului Vizureanu, pozându-mi întrebarea subită "Ce faci, dom'le, cu aparatul ăla?!"...), precum și un grăbit excurs despre notoriul meu conformism. Provocat, am sintetizat poziția pe care o asum fără de rezervă:

La Mare, în mod obligatoriu - plajă la cravată și întotdeauna (mai ales în locurile pustii) cu slip (cel puțin). La fel și pentru băile de noapte. Ideal ar fi ca toți ceilalți să fie, simultan, absolut goi. Mi s-a cerut să fiu nonconformist. Maximum de nonconformism este să fii nonconformist față cu nonconformismul. Adică: *Nu asculta de nimeni!* Mă auzi? Nu asculta nimic! Fă EXACT așa cum îți spun: nu executa nici un ordin! Aici, *toată* lumea e liberă! NIMENI nu face excepție! Nici măcar acel domn pletos care, pe din ce în ce mai diferite scene, obișnuia să răcnească (reproduc din memorie): "Nu contează cât de lung am părul, / Ci contează cât și cum gândesc". Atunci - de ce nu te tunzi? Dacă tot nu contează... Ori nu te-ai gândit?...

E.O. a ținut să mă informeze că sunt un pic desuet în simularea contra-reformismului meu de galerie cu joben: e arhicunoscut astăzi faptul că domnul în cauză, dimpreună cu numeroși camarazi de revoltă și profesie, își desăvârșesc revoluționara operă împrumutându-și glasul unor spoturi publicitare ce nu promovează în mod obligatoriu minitiparnițele destinate manifestelor cu pilozitate facială tip Che Guevara... Mi-a oferit și câteva exemple culese dintre Balsam și Detergenți, dintre inevitabilul iaurt Mătăsos ("Atât de religios, atât de păcătos!") și alte noxe favorabil aspectate, precum și exemple de mici anunțuri cum ar fi: "Adalberto naș anunță cu adâncă durere dispariția fulgerătoare a finului iubit al lui Filiberto, mâine, orele 13,30, în mașina personală, parcare vizavi Casino familie" sau "Vând urgent casă blocuri piatră, zonă însorită, turistic, îmbunătățiri, construcție

• 2650 î. Chr., tel. ... (Kheops)", ori încă:

"OFERTĂ EXCEPȚIONALĂ! Indiferent cum ai fi și ce probleme ai avea, sună-mă oricând la tel. 0740698693, obțin credit bonus pt. apeluri primite". Am sesizat imediat că "Ofertă Excepțională" dă "O.E." și nu m-am putut abține a lansa o nesinceră întrebare despre semnificația foarte inspiratului acronim "E.O."; la care am aflat că nu merge trucul. În fine... Misterul a părut pe calea dezlegării o dată cu gestul (ei) mimând siguranța contagioasă a personajului ("Dinșos!... Și mai pătrășos!... Cel mai scârbos!!!") din afișele cu iz transatlantic, de universală utilitate ("Consumai orice, numai \$ să iasă!", "Votați pe oricine, doar să-l cheme Tufiș, Orez, nu contează, F-16 veghează!" etc.), ceea ce i-a furnizat imediat ocazia teatrală de a lansa inefabilul "You...". Da. E.O. mă cunoștea bine. (S-a dovedit ineficient iscusitul interludiu "scenic" avansat în legătură cu teoretica posibilitate a unor "Piese într-un act: actul de identitate, actul sexual, actul iresponsabil, actul de vorbire, actul pur..."), cum și repetitivul corolar ușor imbecil "piesă de teatru într-un act: actul teatral"...). Nu, de acum, fascinantul colocviu aduna ipostazele protagoniștilor în punctul consacrand abrevierea a sute (a mii?...) de situații care... N-aș vrea să fie prea clar ceea ce spun: am preferat suspensia întreită a frazei. Atunci (orele se făceau târzii), dimpotrivă, am acceptat vechea stratagemă a complicării unui efect retoric în pluriere măști angajând "pledoarii" precum: "Se cere obiectivitate. Să nu fim părtinitori! Să cercetăm fiecare caz în parte. Să nu judecăm global! Sartre este acuzat de comunism. Este adevărat că a fost comunist; dar să nu uităm că a fost un mare filosof. În timp ce Heidegger, un mare filosof, nu trebuie să uităm, n-a prea zis nu... Concluzio: trebuie acuzat Heidegger! Însă nu și Sartre! NU Sartre!", sau: "Trebuie curățată Patria de reziduurile gepide și nahuatle, fiindcă Parlamentul, Guvernul, O.N.G.-urile, cultura etc. sunt pline, desigur, de foști Gepizi și Tolteci, reprezentând un real pericol pentru Democrație!"... Tertipurii!... E.O. mă provoca la sinistra ocultare (ludică) a rostului acelei întâlniri. O clipă, am revenit la "You...", handicapul anglo-sax(of) generând o confuzie benefică în perspectiva Integrității, confuzie ducând la rodnice tovarășii "tuitive" între chelner și client (mai nou "Cumătrul nostru", în locul reacționarului "Stăpânul nostru"), la progresiste considerațiuni de tipul "Știi și tu asta, că ești om cu carte...", plasate ameuropean de la taximetrist la "You" academician, de la Președintele Asociației de locatari la bioetician, de la ziarist la personalitate culturală, de la funcționar la fraierul care vine să plătească, de la studentii agramați la profesori, de la pițipoancele care se pot sinucide aruncându-se de pe tocuri la Hegel, de la vânzătoarea plictisită la nemâncății cu diplome ș.a.m.d. Au fost rapid (căci era un flexus imbatibil) asimilate în dispozitiv aiureli autobiografice, o vampă de parcare la Haga fiindcă nu beneficiase de reciprocitate la un "Dumneavoastră" silit în condițiile în care la prima vedere cu un asasin nedovedit zise "Bună ziua, meștere!" când ăla intrase în clasă

(era un monstru care se opunea Mântuirii bolognese a Învățământului Comunitar, a valorilor Comunitare, a Comunitarilor în genere, fie polițiști, fie patrupeze...), un absolvent ajuns profesor care, după 3 (TREI) ani de predare află că *Apologia lui Socrate* are legătură cu *Apărarea lui Socrate* ("Bă / i.e.: "You / , astea nu-s două?!...") ș.a. Discuția, evident, eșuase. Am renunțat la evidență, construind în marginea S.U.A. (*Sovietele Unite ale Americii*), lăudând avantajele globalizantului (și obsesivului) "You" față cu decrepitul (fiindcă mai lung, nu fiindcă mai dezonorant) "Tovarășe", apreciind atuurile senzualului "back in the good old days" pe lângă preacinstitul echivalent "era mai bine înainte".

Pe scurt, inefabila complicitate între "Ș.H." și "E.O." s-a refăcut numai cu prețul câtorva certitudini firesc neformulate (plus două beri de fiecare, să zicem). Cu o singură excepție (un text pe care însuși harul, parcă, l-a spus în locul ei: ar trebui să-l auzim, nu să-l citim: "La 9 fix, prefectul, singur în biroul său, primi o lovitură năprasnică peste gură. La și un sfert, când sângele podidit i se mai liniște, chemă poliția. Pe drum către Prefectură, sublocotenentului de la volan i se împăienjeni privirea și dădu cu vehiculul într-un falnic arbore de pe marginea carosabilului. Astfel, abia la 9 și 38 de minute îi veni să vomite brancardierului, duse mâna la buze, scăpă targa, iar unul dintre mânere, căzând, fractură tibia piciorului stâng al asistentei. Aceasta vru să depună plângere împotriva brancardierului - direct la șeful spitalului, care era totodată Ministrul Sănătății. Domnul Ministru, de dimineață, avusese nefericirea de a-și vedea câinele explodând și, foarte afectat, se împiedicase de un țărșu, se dăduse de-a berbeleacul 4 metri, șifonându-și pantalonii. Cum, la orele 13, la Minister trebuia să vină în vizită însuși Președintele, era absolut necesar ca pantalonii să fie călțați până atunci. Însă personalul Ministerului era în grevă, așa că înaltul demnitar a purces la a-și netezi prin propriile forțe articolul vestimentar. Evident iritat din pricina unei atari situații, în clipa când asistenta a telefonat, Ministrul răspunse din nebăgare de seamă la fierul de călcat, mutilându-se pe viață. Apoi, urlând, aruncă mașinaria pe fereastră, dânsa prăvălindu-se peste un pensionar care tocmai trecea prin zonă cu bicicleta. Omul pierdu controlul bicicletei și căzu, la 5 pași mai încolo, într-un canal, frângându-i cervicala unui vidanjor aflat într-însul. Pompierul care venea să-l scoată din canal făcu septicisme și se năru la rândul-i. Ambulanța bubui, iar Președintele, care apăruse în sfârșit, mai apucă să declare starea de necesitate înainte de a zbură într-un perete, zdrobindu-se"...), nimic semnificativ nu s-a mai petrecut. Aștept hermeneutul care, ultima dată, promisesse o revelație convingătoare; aici AM CĂUTAT ca totul să fie de citit numai "sub mască". Probabil că eșecul îmi va fi confirmând presupunerile. Textul, oricum, a fost gândit pentru E.O.

Seara de 10 martie s-a încheiat în plină evidență a ultimelor cuvinte. Care pot fi primele. Sau nu.

Articole publicate în LUNI: nr. 1-8
de Marian Călborean, mc@filos.ro

Înaintemergător filosofiei și depresiei

La o lungă dezbatere ad hoc de duminică 12 februarie, 5 studenți din ani diferiți, asistați de un moderator care și-a înghețat anul, au dat 5 răspunsuri diferite privind abordarea temei „Filosofie și depresie”. Dezbateră pornise de la două texte publicate în „Luni” de dl Sebastian Grama, catalogate de unul dintre cei prezenți drept „personaliste”. Cu un elan prometeic, alt coleg nu s-a mulțumit să ignore observația, ci a acuzat toți filosofii, inclusiv decanul, secretarul științific, cei 4 portari și toți foștii și viitorii studenți ai Facultății, de confuzie intelectuală: când susțin ceva în privința vieții sociale, o fac fără discernământ; în afară de filosofie și polemică, ei nu pot vorbi decât despre „filosofia și...” sau „eu ca filosof și...”. Pierdută fiind relevanța față de articolele dlui Grama, ne-am inflamă în jurul temei „Filosofia și depresia” (propuse peste umăr de la o masă alăturată), ca limită a discursului de tipul „Filosofia și...”

I

Filosofii nu sunt mai culti decât restul oamenilor, ei beneficiază doar de *theoria* filosofică pentru a pleca în explorarea altor domenii. La limită, dacă filosofii pot fi utili acolo unde specialiștii domeniului îi citeșc și îi urmează (indiferent din ce motive), filosofii nu au a se implica în dezbateră sentimentelor sau relațiilor umane: cine cere ajutorul filosofului pentru a ști cum să iubească, cum să se împrietenească sau cum să scape de depresie? „Înțelepciunea” în sensul comun, de a ști cum să-ți educi copiii, cum să vorbești cu șefii și subordonații, cum să faci ca dragostea de la început să dureze de-a pururi, vine cu vârsta și experiența, nu cu *filosofia*. Este foarte probabil ca toți marii filosofi să fi opinat asupra sentimentelor, asupra extazului sau depresiei, dar posteritatea filosofiei nu reține din fericire aceste aspecte; ar fi bine să învețe toți această lecție.

Oroarea dialogurilor platonice nu stă în facul acord sau maleabilitatea partenerilor de discuție socratici, ci extinderea ilicită de către Socrate a acordului, momentul când spune „și ceea ce am descoperit nu este oare și...?” În urma cogito-ului, Descartes va extrage temeiuri de existență pentru toți și toate, începând cu lumea și Dumnezeu, deși metoda îndoielii îi garata o singură certitudine, nu reconstrucția întregii existențe pe baza ei. A încercat să formuleze Isaiah Berlin o obiecție de genul ăsta, dar n-a reușit: dorea ca filosofii să nu mai creadă că există un unic adevăr. Primul coleg îi răspundea pretinzând ca ariile de discuție, mai ales cele ce privesc viața umană, să fie distinte walzerian: numai din interior poți avea dreptate în ele.

II

Al doilea vorbitor este o persoană foarte curioasă. Pasionată de Weber și de științele sociale, ea amintește că oamenii nu pot fi cunoscuți decât prin ceea ce ei valorizează, așa cum ei valorizează la respectivelor momente. Să facem distincția între „a fi în istorie” și „a fi în vederea istoriei”; primul coleg greșete închipuindu-și că filosofii ar trebui să acționeze doar „în vederea istoriei”. Filosofi sunt aceia care fiind „în istorie”, capătă valabilitate „în vederea istoriei”. Chiar dacă nu este posibil un studiu *a priori* asupra „filosofiei și depresiei”, se poate face o cercetare asupra conexiunilor făcute de diferiți oameni între cele două zone de discurs, plus o viziune „din interior” a depresiei.

Apoi a început să ne ironizeze pe noi cu „limita” noastră, indicându-ne culmea peratologiei: un anumit Peter Wilberg, filosof ce lucrează în tradiția analitică; și-a propus din tinerețe să realizeze o sinteză între ultimele curente în filosofie și lumea sufletului. A scris zeci

de cărți, între ele, „Deep socialism” (despre Marx și etica sufletului), „Heidegger, medicina și metoda științifică”, alta despre „corpul sufletesc”, altele despre „hara nucleul personalității”, despre distincția cuantă (unitate de măsură fizică)-calie (unitate de măsură sufletească) despre tantra, yoga, tradiția lui *Abhinavagupta* și sufletul modern.

Când ascuți o teorie care susține, de exemplu, că într-o societate a informației, valoarea o vor avea inginerii și tehnocrații, nu întreprinzătorii capitaliști (a rostit „Șumpetear”), căci primii nu vor mai accepta să fie conduși de ceilalți, întrebarea legitimă este „cum sunt determinate sentimentele?”; cum adică „nu vor mai accepta”? Vor fi ei *deprimați, revoltați, supărați, mârniți, întristați, necăjiți, înfuriați, stresați*? Când va termina facultatea, acest coleg a promis că va plăti absolvenți de Filosofie pentru a lucra în diverse corporații, urmând să scrie o fenomenologie *socială* a corporatismului.

III

Dacă singura cunoaștere posibilă ar fi „din interior”, atunci de ce n-ar cere abordarea temei „Filosofie și depresie” și un asemenea studiu depresiv al filosofiei. Dar nici nu se poate studia filosofia „din interior”, nici nu vom găsi depresiv s-o studieze, acuitatea inteligenței fiindu-i afectată prin însăși natura depresiei.

Nu se pot spune multe lucruri sigure despre filosofie, dar omul este unul dintre principalele sale obiecte de studiu, iar raționalitatea o metodă indispensabilă. Acum, universalitatea și limitarea limbajului depresiei arată superioritatea unei abordări obiectuale: nu poți discuta cu depresivul în alți termeni decât ai lui, deci vom trata limbajul său doar ca parte a fenomenului de studiat. La fel cum filogeneza imită ontogeneza, orice *gândire* individuală urmează istoria filosofiei. Prin urmare, singura fenomenologie posibilă este o fenomenologie originară, de tip hegelian, a gândirii filosofice în față cu depresia. Ca temă filosofică, scopul însuși al cercetării depresiei evoluează în timp, de la vindecare, acumulare de cunoaștere, schimbare socială, la vindecare de iluziile vindecării. În paralel, depresia studiată de filosof se decortică, făcând loc abordării sale științifice din ce în ce mai largi, urmând ca filosoful să se limiteze la un nucleu, la *întrebările* conținute în depresia reintegrată.

În măsura în care depresia este boală, să sprjinim abordarea ei științifico-experimentală. Pe tărâmul filosofiei, depresia ar reprezenta o reacție a vitalului, o interioritate forțată; problematica filosofică ține de interogarea sensului existenței, de trăirea libertății absolute vizibile în depresie. De asemenea, depresia ca fenomen social poate fi studiată sub lumina alienării sociale, a acelei *Enfremdung* hegeliano-marxiste, pe care o studiem cu legitimitatea speranței unei lumi mai bune.

IV

Al patrulea vorbitor a început răsând: pentru colegii vorbitori, a filosofa are două ingrediente: nonconformism propriu și o încredere plină de răbdare față de ceilalți filosofi, care chipurile vor duce torța adevărului unde aceasta va dori să fie dusă. Dacă noi am studia aici filosofic posibilitatea unei teorii filosofice a depresiei, concluzia va fi că așa ceva este imposibil; uitați prea ușor că tocmai faptul de a nu avea un excurs filosofic arată importanța atașată unor probleme umane. Dacă relaxăm cerința de a avea o înțelegere filosofică a filosofiei și acceptăm de exemplu o definiție contemporană a filosofiei ca „studiu profund al oricărui domeniu

teoretic”, vom lăsa pe cei care au ceva de spus asupra „filosofiei și depresiei” să o spună. Nu văd de ce să-i oprim noi de la a o face și o putem face chiar noi, dacă ni se dau mai multe detalii. Scăpăm astfel și de toate asumțiile metodologice ale vorbitorului anterior: eu ca filosof îmi voi prezenta ideile pe o piață a ideilor, urmând ca cei care au nevoie de ele să le folosească. Până la urmă, ce ne dorim și de la noi și admirăm la profesorii noștri este măiestria cu care lucrează cu idei, modul în care adună cunoștințele necesare luării unei decizii, nu aroma metafizică a opiniilor lor.

E adevărat, nu mai putem spera la o filosofie devenită praxis în corectarea conflictelor umane, dar putem începe o practică de om cu om, lăsând depresivii să discute cu filosofii, dacă își doresc. Poate că unui consiliat filosofic îi folosește mai mult să știe că depresia lui nu îl face totuși incapabil să raționeze, că depresia lui ar putea fi cauzată de viața sa cotidiană și că există mereu o plajă de opțiuni în față.

V

Al cincilea coleg este cel pe care îl înțelegem întotdeauna cel mai greu. Vorbitorul anterior a prezentat un paradox al filosofiei: lumea citează dintr-un tratat extrem de dificil de logică și filosofie, una dintre singurele propoziții fără legătură și neargumentate. Încă ne putem întreba dacă există o *filosofie* unitară și, cum părea să creadă Freud, un *psihic* unitar, care să poată constitui obiecte de studiu. Dacă filosofia ar fi atât de legată de inteligență, o specie cu un IQ de 2 ori mai mare ar fi avut cu totul altă filosofie? De cealaltă parte, Freud povestește extrem de convingător despre tineri deprimați și mereu molateci a căror singură problemă era faptul că nu întrețineau relații sexuale. Dar cât de aplicabilă în general e această regulă și altele de același fel?

În loc să se transforme într-un haotic „studiu profund” a oricărei filosofii ar fi mai bine să se spargă în mai multe discipline, cu nume ce rămân a fi găsite. Cel puțin trei ramuri se pot întrevădea: una care să încerce să răspundă la problemele „înțelepciunii” oamenilor, amintite de primul vorbitor; acestora le vom permite să consilieze filosofic pe oricine ar dori să-i plătească. Una care să continue o tradiție a gândirii profunde. Și o alta care să dialogheze cu celelalte științe și domenii teoretice pentru organizarea cunoașterii umane. Oare de ce ar fi filosofia Una, de la Platon încoace?

În sfârșit, Proust spune „*Credem că știm adevărul pentru că subiectul respectiv nu ne interesează. Din momentul în care ne interesează, cum este în cazul dragostei și geloziei, totul devine un caleidoscop în care nu se mai poate discerne nimic*”. Celui de-al cincilea vorbitor, acest citat i se pare foarte frumos.

Moderatorul ne-a spus că și lui i s-a părut foarte interesant ce spune Proust, din simplul motiv că uitase de când îi citise ultima oară. I-a întrebat pe ceilalți, cu toții autori în revista „Luni”, dacă ar fi dispuși să-și prezinte mărgelile de sticlă într-o nouă ediție specială a acesteia. După care s-a răzgândit și a argumentat că o asemenea temă este depresivă atât pentru autori, cât și pentru cititori; ea reprezintă o jignire pentru posibilității colegi deprimați, pe care el îi pretuiește și ar vrea să-i protejeze. Că însuși faptul de a scrie la revista „Luni” nu e doar mediocr, ci are un defect capital: e imoral și contra-educativ să scrii pentru oameni care nu-și citeșc bibliografia de filosofie (care, sincer vorbind, conține mult mai multe lucruri interesante). În Lucky răsunase un marș funebru dintr-o sonată de Chopin, bine că prinși de discuție îl ignorasem, altfel ne strica toată ziua.

-Luni

Nr. 8

Conține 3 fascicule,
14 pagini:**PRINCIPAL** (pag. 1-4)**-Viața STUDențească:** 2-3**-CRITice:** 4**STUDII ȘI ESEURI**

(pag. 5-7)

EDIȚIE SPECIALĂ

(pag. 8-11)

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

(pag. 12-14)

EDIȚIE SPECIALĂ

Filosofie și politică

În privința conexiunilor dintre filosofie, acțiune socială și politică, această ediție specială propune câteva perspective:

- o nouă direcție a filosofiei practice
- o caracterizare etologică a poporului român
- un alt tip de "interviu", decupat din multe alte interviuri cu filosofi

Perechi de întrebare/răspuns din interviuri originale

Bestiarium

philosophico-politicum

Între marii filosofi analitici, dumneavoastră, mai mult decât ceilalți, ați accentuat ideea că acțiunile umane nu pot și nu trebuie înțelese potrivit regularităților psihologice sau conformării la reguli. Este aceasta doar o diferență de accent sau e una de principiu între dvs și ceilalți filosofi cu orientare științifică în studiul acțiunii sau al minții?

Donald Davidson: Toate evenimentele, inclusiv acțiunile și gândurile, se conformează legilor și sunt descrise în moduri care să arate că instanțiază legi (aceasta e o tautologie). Ce am argumentat eu este că descrierile evenimentelor ca acțiuni sau ca gânduri nu sunt reductibile nici

definițional nici nomologic la conceptele științelor naturii. Dar cu toții știm și contăm pe legi de bun simț și regularități obișnuite care ne ajută să explicăm și să prezicem comportamentul uman. Consider 'legile' logicii și ale teoriei deciziei (printre altele) ca fiind versiuni mai clare ale modului în care oamenii gândesc și acționează.

Departamentul de filosofie de la Harvard pare destul de puțin preocupat de filosofia continentală modernă. De ce se întâmplă asta?

Hilary Putnam: Știu că așa pare multor studenți, dar de fapt în cursul orelor pentru masteranzi suntem cu mult mai implicați în filosofia continentală decât cele mai multe departamente principale de filosofie. Am predat filosofia lui Habermas de mai multe ori și m-am ocupat și cu unele idei ale lui Derrida. Stanley Cave a predat operele lui Heidegger și Lacan, iar Fred Neuhouser și Charles Parsons predau amândoi filosofie germană, inclusiv cea a lui Marx și Husserl.

Este, oricum, foarte dificil să faci dreptate acestor lucrări la nivelul studenților. Amintiți-vă că studenții europeni au trei ani de filosofie din liceu. Un filosof continental consideră acest fundal garantat în totalitate. Dar nu se poate discuta responsabil opera lui dacă nu asumăm o pregătire substanțială în istoria filosofiei vestice.

(continuare în pagina EDIT / 10)

Articole publicate în LUNI: nr.7-8
de **Laurențiu Gheorghe**

Sensul Filosofiei Practice (I)

Ce faci cu filosofia? Iată prima întrebare a filosofiei practice. Poți să scoți bani de aici, poți să ai măcar un minim necesar pentru a supraviețui într-o lume din ce în ce mai competitivă? Ce oferi tu cu filosofia oamenilor, de care ei să aibă nevoie?

Faptul că filosofia este luată în derâdere în zilele noastre e rezultatul direct al eșecului de a răspunde convingător, în primul rând de către filosofi, la aceste întrebări și la altele asemănătoare.

Să începem dar cu începutul, căci suntem filosofi, de unde vine sursa problemei? De ce filosofia nu mai este o îndeletnicire - nu profitabilă, niciodată nu a fost foarte profitabilă - ci onorabilă în zilele noastre?

La început filosofia era o atitudine critică la adresa realității, atitudine care se manifesta în două feluri: 1. "hai să vedem cum e lumea ca să ne adaptăm la ea"; 2. „hai să vedem cum ar trebui să fie lumea ca să o schimbăm.”

Iar lumea se referea la oameni, societate, comunitate, grup. Filosofii astfel erau fie filosofi, fie dăunători grupului, după cum reușeau săi convingă pe oameni că ceea ce zic ei le folosește sau nu. Unii luau bani, alții luau condamnări, depindea de cum erau percepuți și apreciați de contemporanii lor.

Dar filosofia și într-un sens și în altul era prezentă în agora: în agora se dădeau lecții, în agora se criticau atitudini, în agora se puneau probleme cu privire la dreptate, adevăr, virtute, curaj, loialitate, respect, iubire și așa mai departe.

Cu timpul însă filosofia s-a retras din agora și a urcat spre academia. Acolo, departe de zumzetul vulgului, cei mai destoinici dintre cercetătorii adevărului s-au putut concentra asupra lucrurilor cu adevărat importante care au devenit din ce în ce mai complicate, și mai complicate, până când a fost nevoie să găsească alte cuvinte pentru a exprima ceea ce era mai subtil și mai profund dintre descoperirile lor.

Lucrurile au luat avânt. A apărut teologia, au apărut științele care au contestat locul filosofiei ca regină a adevărului și filosofia s-a luat la trântă cu ele, le-a rafinat, le-a criticat, și a sfârșit prin a ceda ispitei lor.

Așa că, acum, cele mai filosofice curente filosofice, curente care dau marii filosofi, sunt cele care au studiază teologia sau știința.

Limbajul filosofic s-a rafinat și mai mult, nu se mai poate înțelege decât dacă ești specializat în domeniu, filosofia a devenit astfel o castă esoterică, din care agora nu prea mai înțelege nimic. Ca atare agora nu cumpără ceea ce nici nu înțelege dar nici nu îi folosește direct sau ceva căruia nu i se poate închina.

Și așa filosofia a rămas pe dinafara disciplinelor profitabile. De ce filosofia când teologia, fizica, sociologia, psihologia, economia răspund prompt la întrebările curente și furnizează și răspunsuri clare și utile? [1]

Ce a mai rămas pentru filosofie? Politica și morala. Dar politica are și ea o știință care este atotputernică în media și în cabinetele guvernamentale. Deci ne-a mai rămas morala. Adică ce e bine și ce e rău, dar nu în general, ci ce e bine și ce e rău acum, în agora. Asta s-ar putea să fie de folos, asta s-ar putea cumpăra. Și cu asta am putea reuși să fim din nou prezenți în agora ca filosofi ai realității curente, de zi de zi, și nu ca filosofi ai altor realități mai pure sau mai eficiente.

P.S. A fi filosoful realității curente nu înseamnă a nu trece dincolo de trivial sau truism, ci a aplica reflecția critică sistematic fără a încerca însă să impui un sistem critic de reflecție asupra realității, dar despre asta în episodul următor.

Notă:

[1] Dacă vrei mântuirea fă X și Y, dacă vrei inflație mică, mărește dobânzile, dacă vrei notorietate întra în televiziune, dacă vrei iubire rezolvă problemele copilăriei, și dacă vrei să zbori în cosmos, dă-le bani mai multi rușilor.

Bestiarium

(Perechi de întrebare/răspuns din interviuri originale. Traducere de Lavinia Marin)

philosophico-politicum

(continuare din pagina EDIT / 8)

Știu că sunt oameni care imită cuvintele lui Derrida fără să studieze ce a studiat Derrida, dar acest departament nu vrea să producă astfel de studenți.

Pe 31 mai dumneavoastră împreună cu Derrida ați publicat un fel de manifest cu titlul: „15 Februarie sau Ce-i orbește pe europeni” O pledoarie pentru o politică externă comună în primul rând din centrul Europei. Într-o prefață, Derrida spunea că el subscrie la articolul scris de dvs. Cum se face că doi intelectuali de anvergură, care în ultimele două decenii s-au privit unul pe altul cu suspiciune, se înțeleg deodată atât de bine încât publică împreună un document atât de important? Este doar „politică” sau textul semnat de amândoi e un „gest filosofic”? O amnistie, un pact, o reconciliere, un dar filosofic?

Jurgen Habermas: Habar n-am ce v-ar răspunde Derrida la întrebarea asta. După mine ați supraestimat mult prin formulările astea. Mai întâi de toate era vorba de o declarație politică în care și eu și Derrida credeam, așa cum se întâmplă de fapt în ultima vreme. După încheierea formală a războiului din Irak, atunci când mulți se temeau de o slăbire generală a voinței guvernelor dinaintea lui Bush, i-am trimis o scrisoare lui Derrida, dar și lui Eco, Muschg, Rorty, Savater și Vattimo, invitându-i să participe la o inițiativă politică comună. (Paul Ricoeur a fost singurul care nu a vrut să se implice din considerente politice; Eric Hobsbawm și Harry Mulisch nu au putut participa din motive personale). Derrida nu-și putea scrie singur articolul la vremea aceea pentru că trebuia să facă niște examene medicale neplăcute, dar voia foarte mult să ia parte la inițiativa asta -așa că i-am sugerat o soluție care s-a concretizat astfel. Eram foarte fericit. Ne întâlnisem ultima oară la New York după 11 septembrie și deja de câțiva ani ne înregistrasem conversațiile filosofice de la Evanston, Paris și Frankfurt. Așa că nu a fost nevoie de vreun gest mareț.

Când a primit premiul Adorno, Derrida a rostit un discurs foarte inteligent în biserica Sf. Paul din Frankfurt, atunci s-a văzut afinitatea spirituală impresionantă dintre aceste două minți. Lucrurile de genul ăsta tu te lasă rece. De fapt, în afară și dincolo de politică, ce mă leagă de Derrida e referirea filosofică la Kant. Deși avem aproape aceeași vârstă, viețile noastre au fost foarte diferite. Ce ne desparte cel mai mult e Heidegger. Gândirea lui Derrida și-a apropiat percepțiile de inspirație evreiască ale unui Levinas. În Heidegger, eu mă confrunt cu un filosof care a eșuat ca cetățean în 1933 și mai ales după 1945. Dar chiar și ca filosof el îmi e suspect, pentru că l-a interpretat pe Nietzsche în 1930 drept neo-păgân, cum era moda pe atunci. Spre deosebire de Derrida, a cărui lectură a *Andenken* este în acord cu spiritul tradiției monoteiste, eu consider descoperirea Seinsdenken-ului de către Heidegger ca o netezire a acelui extraordinar prag din istoria conștiinței, pe care Jaspers îl numea „epocă axială”. După cum înțeleg eu lucrurile, Heidegger a trădat acea ruptură marcată în multe feluri -prin cuvântul lui Dumnezeu revelat pe muntele Sinai sau prin Iluminarea ce ne-a venit de la Socrate.

Când Derrida și eu

ne-am înțeles reciproc în ciuda fundalurilor filosofice atât de diferite, diferența de interpretare nu trebuie luată ca o diferență în obiectul interpretat. Orice ar fi, a o numi *reconciliere* sau *pact* este prea sărac pentru un asemenea schimb prietenesc și deschis.

Ce vrea cel care îmi pune întrebările din interviul de admitere?

Facultatea de Filosofie Cambridge: Nu „răspunsul corect”! Nu te mira dacă el vine cu obiecții și încearcă să răstoarne ceea ce tu credeați că ar fi o viziune universal recunoscută și

respectată. Nu e ca și cum el ar fi un excentric sau ar avea opinii ciudate: el vrea doar să vadă dacă îți poți apăra poziția cu alte cuvinte, cât de bun ești în a argumenta și a răspunde criticilor. E chiar OK să mărturisești că te-ai blocat (cel care îți ia interviul nu încearcă să te prindă și va fi mai impresionat de cineva care vede dificultățile și complexitatea problemelor filosofice decât de cineva care amenință și înjură)

În ultimii ani viața intelectuală din SUA s-a concentrat în jurul dezbaterii aprinse cu privire la natura politică a cunoașterii. Ca european și intelectual cu rădăcinile intelectuale în tradiția vestică, cum vedeți această controversă?

Umberto Eco: În liceele europene începi să citești Homer și Virgiliu la 12 ani iar la 16 se așteaptă de la tine să știi totul despre Platon și Aristotel. Dar nu citești niciodată Biblia, ca să nu mai vorbesc despre

Coran; principiile budhiste sunt citate numai când se vorbește despre anumiți filosofi vestici, și numai cei care studiază antropologia culturală la universitate au auzit de miturile africane. E o programă școlară greșită pentru că e eurocentrică. Dar de asemenea ar fi greșit și risist să le dai studenților negri acces doar la cultura non-vestică, ținându-i departe de Platon și Aristotel. După cum sugera Benjamin Lee Whorf, e adevărat că fizica nucleară contemporană ar putea fi exprimată mai bine în limba hopi decât în engleză, dar o mare parte din știința modernă poate fi înțeleasă doar dacă sunt înțelese mai înainte anumite principii de bază ale moștenirii vestice a le cunoaște e un drept al fiecărei ființe. Problema cu programele școlare din viitor este cum vor putea să ofere o cunoaștere completă (ceea ce grecii numeau o *enkyklios paideia*, educație circulară) care să fie „enkyklios” fără să fie și eurocentrică în același timp.

Sunt dreptatea și blândețea două dimensiuni străine una alteia?

Emmanuel Levinas: Sunt foarte apropiate. Încerc să fac această deducție: dreptatea s-a născut din caritate. Ele pot părea străine dacă le reprezinti ca stadii succesive; în realitate, ele sunt inseparabile și simultane, cu excepția cazului în care te afli pe o insulă pustie, fără

umanitate, fără un al treilea.

Aveți îndoieli legate de aceleași chestiuni care îl preocupă pe Habermas și cei ca el, adică faptul că acel tip de discurs la scală largă despre valori - atât de necesar într-o societate democratică - ar putea fi lipsit de orice normă de raționalitate extralingvistică?

Richard Rorty: Nu chiar. Eu unul nu văd de ce Habermas crede că așa ceva nu poate exista. El are o viziune conform căreia orice aserțiune ar trebui să caute a avea validitate universală și că dacă renunți să mai gândești aserțiunile în acest fel atunci nu te mai poți lua singur în serios; sau să mai privești democrația sau comunicarea în serios. Personal nu văd care e argumentul aici. Seamănă cu ceva ce crede Putnam atunci când spune că ne trebuie o noțiune „substanțială” a adevărului. Nici de chestia asta nu m-am prins vreodată.

Cum vedeți relația generală între lingvistică și filosofie?

Noam Chomsky: Distincția între filosofie și știință sau istorie e artificială. Până în secolul 19 nu exista o astfel de distincție. Nu poți răspunde precis la întrebarea dacă Hume sau Kant erau filosofi sau oameni de știință sau amândouă. Kant lucra la fundamentarea fizicii; Hume studia ceea ce noi azi numim psihologie ce face mintea să funcționeze. Despărțirea între domenii s-a făcut mai târziu. Filosofia poate fi tot ceea ce își dorește: poate să studieze fundamentele conceptuale ale unei discipline; poate studia probleme dintr-un domeniu sau altul; însă tradițional ea a studiat probleme dintr-un câmp ce a devenit mai târziu al lingvisticii. De pildă Descartes, când vorbește de limbaj, este el lingvist sau filosof? Întrebarea asta nu are sens.

Există viruși informatici care îndeplinesc aproape toate criteriile de a fi „viață” sau „emoții”: din moment ce sunt doar reacții chimice, un computer le poate simți prin modificarea variabilelor nenecesare (de exemplu țestoasa lui Grey Walter). Ce credeți despre asta?

John Searle: Virușii informatici nu sunt vii și desigur calculatorul meu nu are emoții. A avea o emoție înseamnă printre altele a putea avea conștiință ori noi asumăm că acele computere nu au conștiință. Desigur, dacă ar fi fost computere conștiente ar fi avut emoții și, pe scurt, orice sistem incapabil de conștiință e incapabil de a avea emoții indiferent ce comportament ar avea.

Abordând acum un subiect ce se leagă de cercetările actuale ale operei lui Wittgenstein, ce părere aveți despre studiul istoric al filosofiei în relație cu o abordare care se uită la probleme în particular, făcând abstracție de contextul lor istoric? Și o întrebare legată de aceasta: cum ar trebui catedrele de filosofie să își pregătească studenții?

Peter Unger: Cred că se poate învăța enorm de la marii filosofi și ar trebui să ne reîntoarcem mereu la ei. Pentru mine, și cred că și pentru majoritatea oamenilor de azi, sunt mai accesibili filosofii din

epoca modernă de la Descartes încoace- decât cei antici și medievali. Viziunea acestora din urmă e atât de diferită de a noastră încât uneori nici nu-ți dai seama unde vor să ajungă cu argumentele. Un coleg strălucit de-ai mei, Kit Fine pare să găsească multe lucruri în Aristotel care ar fi importante și interesante din punct de vedere metafizic. Personal, am mai multe de recuperat de la filosofii mai moderni, chiar și de la Locke care scrie groaznic. Eu cred că trebuie să ne întoarcem la filosofii aceștia; ei au pus problemele cu adevărat mari. Un lucru rău din punct de vedere profesional e faptul că în ziua de azi s-a produs o scindare între cei care adoptă viziunea istorică și ei pot deveni foarte scolastici!- nuanțele interpretării de text ș.a., și cei care pe de altă parte încearcă să facă filosofie pe cont propriu. Nu obții destul dacă rămâi doar cu una din ele. Generațiile mai vechi aveau oameni care lucrau cu filosofii canonici- poate că nu era cea mai grozavă muncă, poate că nu se ținea mereu de litera textului - dar era ceva interesant și stimulant. Unul din profesorii mei, Peter Strawson, era foarte bun la asta. Dar de cele mai multe ori a fost o asemenea divizare. Savanții sunt afundați complet în munca lor cu textul iar ceilalți nu învață cât ar putea de la figurile canonice. Când va muri și generația celor în vârstă de acum, vom rămâne cu un grup de scolastici care se înțeleg doar ei între ei precum și, de cealaltă parte, grupul celor care o iau mereu de la zero. E un obicei prost ce se va perpetua mereu.

Ce fel de studii sunt necesare pentru a fi consilier filosofic?

Shlomit Schuster: O cunoaștere academică a istoriei și dezvoltării filosofiei. Societățile de consiliere acceptă oameni cu masterat sau doctorat în filosofie; e necesară o familiarizare cu metodele, abordările, teoriile și curentele din filosofie, pentru ca să i se poată prezenta clientului o varietate mare de posibilități. Mai e necesară abilitatea de a purta în mod logic un dialog intelectual, de a caracteriza și defini dilemele clientului, de a descoperi contradicțiile și a găsi moduri de rezolvare a conflictului.

Socrate: Retorica e asemeni medicinei.

Fedru: Cum așa?

Socrate: Pentru că medicina trebuie să descopere natura trupului și retorica pe cea a sufletului și dacă vrem să acționăm nu empiric, ci științific, în primul caz vom obține sănătatea și puterea dându-i medicamente și mâncare, în al doilea, pentru a impune o convingere sau

virtute anume, vom aplica în mod corect cuvinte și învățături.

Are asta cumva de a face cu faptul că, după Socrate, filosofia ca artă de a trăi trebuie făcută în scris?

Alexander Nehemas: Filosofia este azi o disciplină scrisă. Nu era așa pentru Socrate dar pentru el ea nu era disciplină în sensul în care folosim cuvântul azi. Întrebările pe care ni le punem pot fi prea complicate pentru o cultură care nu mai e orală dacă nu ni le punem în scris. Când spun că arta de a trăi e o artă practică în scris,

nu vreau să spun că e de ajuns să scrii despre ea. Într-un anume sens, ceea ce scrii trebuie să aibă efect asupra vieții și personalității tale. De aceea e interesant, cred, că argumentele *ad hominem* sunt importante și relevante pentru acest tip de

filosofie: poți critica filosofii dacă ei sunt din tradiția în care viețile lor nu reflectă gândirea lor; pe când, în general, argumentele *ad hominem* sunt irelevante și falacioase când sunt aplicate la filosofie teoretică. Dar atunci când ele sunt relevante pentru ea, înseamnă că este mai mult în filosofie ca *artă de a trăi* decât scriitura. Pe de altă parte, să presupunem că cineva trăiește filosofic fără să scrie un cuvânt (și nu are norocul să o facă un Platon în locul lui). Un astfel de caz este posibil, măcar în principiu. Dar ar putea el să lase în urma lui un model care să instituie o tradiție? Îmi e destul de clar că așa ceva e imposibil. Nu contează cât de mult îi influențezi pe cei din jurul tău, dacă tu sau altcineva nu scrie despre asta, oamenii au să uite schimbările pe care le-ai făcut.

Din memoriile scrise de Simone de Beauvoir știm că începând din 1957 ați lucrat presat de timp. Simone de Beauvoir spune că ați alergat "într-o cursă istovitoare împotriva timpului și a morții" Mi se pare că dacă aveți un astfel de sentiment al urgenței înseamnă că simțiți că numai dvs sunteți capabil să spuneți ceva ce trebuie spus. E adevărat?

Jean Paul Sartre: Într-un sens, da. Atunci am început să scriu *Critique de la raison dialectique*, și chestia asta mă presa, îmi lua tot timpul. Am lucrat la ea 10 ore pe zi, luam coridoran la sfârșit luam câte 20 de pastile pe zi- și simțeam că această carte trebuia terminată. Amfetaminele îmi dădeau o rapiditate a gândirii de

3 ori mai crescută decât în mod normal și eu voiam să termin repede. Era pe vremea când m-am despărțit de comuniști după Budapesta. Ruptura nu a fost totală, dar nu mai eram legat de ei. Înainte de 1968 mișcarea comunistă părea să reprezinte întreaga stângă și a te rupe de partid însemna a te trimite singur într-un fel de exil. Când te despărțeau de stânga, fie treceai la dreapta, așa cum au făcut mulți, fie stăteai într-un fel de purgatoriu și tot ce puteai face acolo era să gândești până la limita ultimă ceea ce comuniștii nu voiau ca tu să gândești. Scrierea *Critique de la raison dialectique* a fost modul meu de a-mi clarifica gândurile în afara sferei de influență a partidului comunist. Critica e o lucrare marxistă scrisă împotriva comuniștilor. Simțeam că adevăratul marxism a fost complet deformat și falsificat de comunism. Acum însă nu mai cred la fel.

Unele din lucrurile pe care le-ați scris despre revolta din Ungaria din 1956 aduc mult cu ideea lui Arendt că a fost mai mult decât un eveniment politic, că a spus ceva despre aspirațiile moderne, despre ce înseamnă să ai libertate politică. Ce înseamnă revolta din '56 pentru dumneavoastră?

Agnes Heller: 1956 este încă cel mai important eveniment politic din viața mea pentru că a fost singura revoluție socialistă adevărată din istorie. A fost o revoluție ce voia eliberarea în sensul Revoluției din America, adică independență pe de o parte și libertate politică pe de alta. A fost un 'război de independență', dar și un mod de a stabili democrația și conținutul libertăților. A fost o revoluție foarte 'americană'. Diferența între mine și Arendt este că eu nu am fost niciodată împotriva reprezentativității în politică. Membrii consiliilor muncitorești și ale mișcărilor pentru auto-conducere nu au fost niciodată împotriva ei. Toți erau pentru alegeri generale și cooperare. Voiau putere politică dublă: reprezentare și participare. Voiau parlament liber ales și un

sistem de mai multe partide. Arendt a argumentat că trebuie abandonată reprezentativitatea în favoarea democrației directe. Spre deosebire de Arendt, oamenii din Ungaria și-au dat seama că democrația directă e teroristă. Democrație pură fără garanții și limitări e teroare pură. Ei voiau să întemeieze drepturile omului ca o contragreutate a democrației puternice.

Ați spus că simțiți că e într-un fel datoră dvs. să răspundeți criticilor dacă o puteți face în mod rezonabil. Ce rol de scriitor anume vă face să vă aveți această responsabilitate?

John Rawls: Păi, sunt mai multe lucruri. Cred că în primul rând, ca membru al comunității academice, ai o obligație să răspunzi oamenilor dacă asta se poate face rezonabil și aduce un progres în discuție. Vrei să eviți ciorovăielile și certurile fără sens. Există oameni

care au critici foarte bune și cărora merită să li se răspundă. Asta face parte din viața academică. Într-o societate democratică cum e a noastră eu cred că filosofia politică trebuie să se adreseze cetățenilor nu guvernanților-, oamenilor ca tine ce alcătuiesc electoratul. E important să porți discuția filosofică la cel mai adânc nivel dar să o faci pe cât de clar se poate ca să fie accesibilă celorlalți oameni. Într-un mod indirect, dacă ei găesc ideile tale convingătoare, ai putea să schimbi societatea în bine, sau, mai realist, poți preveni înrăutățirea situației. Într-o societate democratică, filosofia politică nu are desigur nici o autoritate; dar poate încerca să câștige autoritatea rațiunii umane. Nu există nici un arbitru instituțional care să îți spună dacă ai reușit să faci asta, așa cum nu există nici în știință sau orice altă cercetare rațională. Și totuși asta e singura autoritate pe care o poate recunoaște filosofia politică.

Indiferent dacă 11 Septembrie a fost un eveniment de o importanță crucială sau nu, ce rol credeți că are filosofia aici? Ne poate ajuta să înțelegem ce s-a întâmplat?

Jacques Derrida: Un astfel de "eveniment" cere desigur un răspuns filosofic. Mai mult, cere un răspuns care să revizuiască cele mai înrădăcinate presupuziții conceptuale aflate la nivelul fundamental al discursului filosofic. Conceptele cu ajutorul cărora adeseori a fost descris, numit, categorizat acest "eveniment" sunt produsele unui *somn dogmatic* din care numai o nouă reflecție filosofică ne poate trezi, o reflecție despre filosofie și, mai precis, despre filosofia politică și moștenirea ei. Discursul predominant, cel al mass-media și al retoricii oficiale se bazează prea mult pe concepte luate de-a gata cum ar fi „război” sau „terorism” (național sau internațional).

De ce nu vă angajați în polemici?

Michel Foucault: Îmi plac discuțiile, și când mi se pun întrebări, încerc să le răspund. E adevărat că nu îmi place să fiu implicat în polemici. Dacă deschid o carte și autorul își acuză adversarul de „stângism infantil”, o închid din nou imediat. Nu acesta e modul meu de a acționa; Eu nu aparțin lumii celor care au acest mod. Și insist pe această diferență ca pe ceva esențial: o întregă moralitate este în joc, cea care privește căutarea adevărului și relația cu celălalt. (pentru sursele tuturor interviurilor, vezi <http://revista.filos.ro>)

Luni

Nr. 8

Conține 3 fascicule,
14 pagini:

PRINCIPAL (pag. 1-4)

-Viața STUDențească: 2-3

-CRITice: 4

STUDII ȘI ESEURI

(pag. 5-7)

EDIȚIE SPECIALĂ

(pag. 8-11)

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

(pag. 12-14)

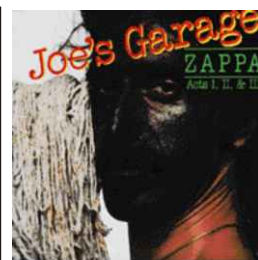
ARTE ȘI LITERATURĂ

Victor Stütz

Muzică

Frank Zappa -Joe's Garage
(1979)

Pentru mine acest album are o poveste frumoasă. Aveam 7 ani și m-am oprit la o tarabă cu casete a unui nene cam ciudat. M-am uitat la casete și am izbucnit: Uite-l pe Zappa! Nenea a fost oarecum șocat, m-a lăudat și mi-a făcut cadou albumul. De-atunci am avut o relație de afaceri foarte bună.

Aici Zappa face misto de operele rock, de rockeri, de rock. Este o parodie crunta la lucrările "cu miez" ale trupelor pe care le considerăm noi "pentru intelectuali". De fapt, toate floyd-urile și who-urile ce nu sunt decat o joacă stupidă de copii. Zappa a ironizat întotdeauna tot ce a prins, de la muzicile cele mai complexe până la onomastică și societatea americană (fiind pionier în domeniu), foarte critic și mereu genial.

În Garaju lu Joe se întâmplă tot felul de minunății. Zappa baga niște chitară de-ai extrem de inteligentă, doar e tăticu' lu' Steve Vai iar V.Colaiuta bate cu un fler și o abilitate de-ți vine să te mai gîndești dacă-ți place mai mult Bozio. Nu muzica este în prim plan, ci povestea trupei amărîte de rock, care crește și ajunge să aibă grupies și tot. Zappa ilustrează la clapă dînd nota de fantastic (normal) iar o curvă proastă își transformă vocea de gîscă într-una de divă și spune: Information is Not knowledge, Knowledge is Not wisdom, Wisdom is not truth, Truth is not beauty, Beauty is not love, Love is not music, Music is the best.. Wisdom is the domain, Of the wis (which is extinct). Beauty is a french Phonetic corruption Of a short cloth Neck ornament Currently in Resurgence...

V-ați prins că face mișto de voi toți, nu?

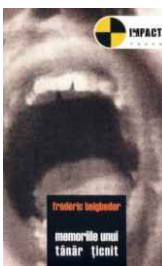

Articole publicate în LUNI: nr.5, 8
de Doina Proorocu
doina_proorocu@yahoo.com

Cartea după noptieră

(Cititorii fideli știu că aici tratăm despre cărți pe care este bine să nu le citești pentru simplul motiv că există orice altceva de făcut, cum ar fi și să citești altceva bun în loc)

Frederic Beigbeder *Memoriile unui tânăr țicnit*

Dacă, pentru a va ocupa 2 ore din viață, veți avea vreodată de ales între a a citi *Memoriile unui tânăr țicnit* și a da muștele afară din gradină, alegeți cu încredere varianta a doua. Cineva, undeva, cândva s-a sacrificat pentru ca voi să puteți petrece două ore încântătoare în aer liber, stabilind pe cale experimentală că *Memoriile...* pot fi rezumate într-o singură frază: „aventurile unui om mediocru, care face pe uriașul între pigmei și pe piticul între uriași, inoportun și ridicol întotdeauna”.

Sintagma amuzantă folosită poate fi găsită în romanul *Gog* al lui Giovanni Papini, și descrie de fapt *Călătoriile lui Gulliver*, așa cum le receptează eroul principal al romanului, un bogătaș excentric, gata să își folosească averea pentru „a descoperi lumea și a mă bucura de viață”. Un prim pas spre atingerea acestui țel îl reprezintă lectura capodoporelor literaturii niște „povestiri care dacă erau reale, mi se păreau neverosimile și dacă erau inventate, mi se păreau stupide”. Mai exact: „Turme de oameni, numiți eroi, care se măcelăresc timp de zece ani neîntrerupt, sub zidurile unui târgușor, pentru o femeie bătrână, sedusă; călătoria unui om viu în pâlnia morților, pretext pentru a vorbi de rău pe morți și pe cei vii; un nebun slab și un nebun gras, care pleacă în lume, să se aleagă cu ciomăgeli; un războinic ce-și pierde mîntea pentru o femeie și se distrează smulgînd din rădăcină stejarii din pădure; un laș, care, pentru a răzbuna pe tatăl său asasinat, face pe o tânără fată, care-l iubește, să moară și alte diverse personaje; (...); peripețiile unui profesor demonic, servit de un demon profesoral; plictisitoarea poveste a unei adultere de provincie, care se plictisește și la sfârșit se otrăvește; ieșirile oratorice și neînțelese ale unui profet însoțit de un vultur și de un șarpe; un tânăr sărac și înflăcărat care asasinează o bătrână și apoi, imbecilul, nici nu știe să se bucure de prada sa și sfârșește prin a se preda în mâinile poliției.”

Alte hobby-uri ale lui Gog sunt: să calce femei cu mașina și apoi să plătească prețul corect, să ajungă - prin metode din cele mai diverse - în audiență la marii oameni ai timpului (de la Freud la Ford) și să poarte cu ei discuții revelatoare; să colecționeze inimi, uriași, zeități, mistici și vraci; să adune poeți pentru a întemeia o „industrie a poeziei”; să primească cereri de sponsorizare pentru noi forme de artă cum ar fi sculptura în fum; să participe la înființarea unei catedre de ftiriologie (sau de „Știința păduchilor” cu cele 4 ramuri ale sale: păduchele ca familie zoologică, păduchele în viața politică, păduchele în istoria religioasă, păduchele în literatură și artă), să fie tratat printr-o teorie revoluționară în medicină - boala ca leac (maladiile nu sunt altceva decât leacuri, sau, conform lui Eschil în *Agammemnon*: „O sănătate prea înforitoare e îngrijorătoare, pentru că vecina sa, boala, e întotdeauna gata să o doboare”) etc.

O ultimă precizare pentru cititorii sensibili: povestea lui Gog are happy-end așa cum știe întotdeauna Pappini, un autor lipsit de harul filosofiei.

Talking Heads -Remain In
The Light (1980)

Albumul este al treilea în suita colaborărilor cu Brian Eno, și este extrem de bine lucrat, produs impecabil de acesta, care a lucrat întotdeauna numai cu mari meseriași, iar Talking Heads i-au dat exact ceea ce-și dorea. Byrne este genial. Cred că este un om foarte nebun. Îmi

amintește puțin de cretinoidul ăla de Brian Ferry, însă este mult mai energic, dracu, se produc în epoca postpunk - postdisco, unde totul era despre muzica de dinainte. Ritmurile sunt un melanj de Africa și America de Sud, scenele vocale sunt lungi, aerate, foarte melodioase, ca niște incantații amerindiene, Byrne mușcă cu stil la fiecare cuvînt, la fiecare idee, da, e o muzică de idei, iar Belew la chitară (a cîntat cu Bowie, cu Zappa, are ce pune la Resume) spintecă tot, afară de odele pe care le ilustrează din voce (backing-vocal).

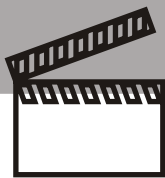
Basul prevestește ceva rău și, brusc, albumul devine foarte întunecat. Meditativ, greu, ca o litanie. Eno se joacă (arabisme, nebunii) iar Byrne este apocaliptic. Atmosferă. Din chitară ies sunete lungi, nu chinuitoare sau oak-uri la Hendrix, a la soul. Pasaje descriptive.

Albumul cere resurse, nu-l asculta dacă n-ai, dacă nu ești făcut pentru a urmări un discurs. *Remain in the Light* este discurs

despre muzică

Filme: despre film

T. Rex -Electric Warrior (1971)

Mark Bolan nu este privit ca un erou. Dacă întrebăm "whatever happened to the heroes?" sau «whatever...heroes, all the shakespeareoes...?», poate îl băgam și pe el

în categoria asta, dar nu cred că este cazul, mi se pare că avem inflație de eroi în muzică, iar Bolan stă bine acolo unde este. EW este despre muzica vremii, inteligent construit pe rețeta hippie, cu deschideri evidente spre new wave și punk, dracu, e glam rock! Cred că Bolan exagerează intenționat accentuând partea hippie, versurile obsedante despre paradis și sex (simultane), despre copiii nefericiți ce vor fi fericiți împreună pentru totdeauna -ne-ar face sa ridem, dacă vocea nu ar suna tragic, în ațrănarea ei, și în urletele gen Iggy Pop. Avem pe album și R&B și blues, Bolan este rafinat și inteligent, nu putea oricine să fie concurentul și prietenul lui Bowie (care, by the way, mi se pare că nu a fost niciodată mai bun decât în anii '90), are și vocația hit-urilor, a pieselor făcute să rămână în istorie, să stea alții și să facă cover-uri după ele (gen « Get It On » cel mai tare cover pare cel de Blondie).

Albumul este simplu, prinde, cu ritmuri de începuturi de rock&roll, cu chitară caldă, cu stări pseudo-psihedelice și, fiind glam, bineînțeles, cu o teatralitate dandy zic, de care nu te prinzi dacă e pe bune sau e la mișto. Oricum, voi v-ați prins fiindcă v-am zis eu: e DANDY!

The Cream -Wheels Of Fire (1968)

De ce e asta despre muzică? Fiindcă trupa asta a inventat muzica! Cream este DUMNEZEU!!! Așa zicea un zid englezesc prin anii '60: "Clapton is God". Face-o Zappa cît

o face mișto de nea "Clapston" dar băiatu', avea pe vremea aia 20 de ani, a inventat tot ce ține de chitara electrică, și, împreună cu Bruce și Baker, au făcut Cream. Cream e DUMNEZEU!

Trebuie să amintesc (ha!) că băieții nu se suportă între ei. Bruce și cu Baker erau, cam la 35 de ani, cei mai tari pe felia lor, iar Clapton « începător ». Comunicare nu exista, nici pe scenă, nici cu publicul, hipioții stăteau liniștiți pe scaunele lor și ascultau. Pe aștia îi aduceau tîrși și îi propteau pe scenă. Apoi, după acomodare, începea nebunia. Este greu să ascuți instrumentele în același timp (și sunt doar 3!), trebuie să le iei câte două, să le simți violența, energia. Basul lui Bruce are un sound de motor rusc, controlat la perfecțiune, face solo tot timpul, se joacă și violează în același timp; mai are și voce și muzicuță. Baker a bătut altfel la tobe. A făcut el ceva cu tumurile. Are un balans de tobar negru. Slowhand e epustufant! Ascultați intrarea în solo de pe Crossroads. E magistrală, cea mai impetuoasă manifestare din istoria rockului. Albumul preia standarde de la ai bătrîni și face noua muzică. E imposibil să nu știți piesele. Mai ascultați, oricum. A! Theo, ai dreptate, Clapton e mai bun decât Hendrix!

Unul dintre frații Lumiere, citat astăzi de toți producătorii de film, a spus că "cinema-ul este o invenție fără nici un viitor". După ce au patentat procedeele tehnice descoperite, părinții cinematografului l-a abandonat, lăsându-i pe alții să creeze industria filmului. Cinematograful a răsplătit toate așteptările, chiar și după apariția televiziunii, când, după cum spunea Kubrick, realizatorii de film au fost lăsați liberi să se exprime, să creeze și să impresioneze. Din „Otto e mezzo” al lui Fellini (must-see absolut), dilema artistului este exprimată dual: în viață „fericirea este a putea spune adevărul fără a supăra pe nimeni” și în creație „n-am nimic de spus, dar totuși vreau s-o spun”

Omul cu camera de filmat („Celovek s kino-aparatom”, Dziga Vertov, URSS, 1929)

Contemporan cu pionieratul constructivismului lui Alexandru Rodcenko în fotografie, URSS a văzut un prieten al acestuia, Dziga Vertov, în căutarea unei noi forme de exprimare a cinematografului ca limbaj independent. Nu contează dacă cinematograful este sau nu o artă -contează dacă limbajul său are de-a face cu cel al teatrului sau al literaturii. Încercarea non-artistică a lui Vertov este una dintre cele mai vii definiții în mișcare ale cinematografului: mișcare, tehnicism, acumulare de date pe același subiect, mirajul trezirii la realitate, autenticitatea imaginii filmate. Un documentar despre viață, lume, cinematograful și lipsa de limite a mediului filmat, realizat cu o relaxare suprarealistă în vremea lui Ilf și Petrov, la debutul stalinismului. O Moscova în care se moare de foame, în care Lenin era deja un martir de masă dar și Moscova speranței unui viitor diferit de tot ce existase înainte în omenire; un operator și camera sa ce ajung oriunde, cele mai autentice scene și câteva tehnici de filmare ce au rezistat până astăzi. Actual, surprinzător de actual.

Sunset Blvd. (Billy Wilder, SUA, 1950)

Prima critică a staturii de star hollywoodian, Sunset Blvd este și una dintre cele mai dure. Un aspirant scenarist (sărac) ajunge întâmplător la unul din palatele de pe Sunset Blvd proprietate a unei foste stele îmbătrânite. Aici începe un joc de-a minciuna: scenaristul o încurajează pe actrița claustrată să revină la profesie, actrița ce se supraevaluează îl minte că s-a îndrăgostit de el, el o minte că ar iubi-o măcar puțin, producătorii din cadrul studiourilor de film o mint pe vedeta de odinioară că îi vor da telefon pentru a demara lucrările la un nou film. Dorința de faimă, gloriificarea personală, la fel ca și „the easy money” și dezumanizarea hollywoodiană vor duce la un capăt supra-real povestea. Un scenariu admirabil, răsplătit cu Oscar, deși construit pe o eroare ce adaugă la suprarealismul producției: naratorul moare în cadrul poveștii iar starul își consideră *mugshotul* o revenire în celebritate

Nuovo Cinema Paradiso (Giuseppe Tornatore, Italia, 1989)

Spre deosebire de majoritatea examenărilor cinematografului, Nuovo Cinema Paradiso nu ia în considerare ideile, tehnica sau profunzimea cinematică; nu contează nici lumea de la filmări, nici spiritualitatea regizorilor. G. Tornatore alege să-și fondeze capodopera pe cea melancolică „magie a cinematografului”. Cinema-ul ca mers la cinema, ca tărâmul frumuseții, tinereții, curajului, zâmbetelor memorabile, lacrimilor, primelor săruturi, prieteniei sau urii între oamenii ce se văd în sală. V-ați gândit la acei angajați ce învăteau rola de film? La oamenii care trebuia să taie secvențele impudice? Unul dintre ei personajul principal, va ajunge regizor, rupându-se de tinerețea dragostei sale și de minunata lume siciliană, încerenită în acea constanță indiferentă descrisă de „Ghepardul”. Un film despre tinerețe, dragoste și nostalgia lor, un omagiu adus tuturor speranțelor autentice ale unui fan de filme. Când pe ecranul din aer liber se proiectează „Ulise”, Guido se întinde și spune „Doamne, aș vrea să vină ploaia”; ploaia vine, iubita apare. Tocmai s-a pus în scenă un manifest a ce înseamnă puterea filmului.

Alte titluri: *Otto e mezzo* (Federico Fellini, Italia, 1963, tema: inspirația creatorului), *Singin' in the rain* (Gene Kelly, Stanley Donen, SUA, 1952, tema: musical-debutul filmului vorbit), *Le mépris* (Jean-Luc Godard, Franța, 1963, tema: răutatea lumii filmului), *La nuit américaine* (François Truffaut, Franța, 1963, tema: viața din spatele filmului), *Koyaanisqatsi* (Godfrey Reggio, SUA, 1983, tema: înțelesul vieții moderne), *Ingmar Bergman face un film* („Ingmar Bergman gör en film”, Vilgot Sjöman, Suedia, 1963, tema: Bergman-escul), *Regizat de Andrei Tarkovski* („Regi Andrej Tarkovskij”, Michal Leszczykowski, Suedia, 1988, tema: realizarea filmului „Sacrificiu”-„Offret”)

Articole în Luni: nr 5-8
de **Cristi Neagoe**
cristi.neagoe@filos.ro

ROCSANA VĂ PREZINTĂ VREMEA

Mă bucur atât de tare că pot acum să renunț la blăniță. S-a terminat cu ploile și ninsorile, de acum încolo soarele va apune și pe strada noastră, dincolo de furnal..

Am fost întrebată de câțiva colegi mai îndrăzneți cum de mai am vreme să prezint vremea câtă vreme studiez cu atâta dăruire la Facultatea de Filosofie. La început am crezut că doar vrea să mă ia cu texte din alea, dar mi-am dat seama că au dreptate -chiar mă dăruiesc cu totul Facultății de Filosofie, și în special profesorilor care mă învață ce este Binele, Adevărul, Frumosul și Sensul Vieții.

Adevărul e că mi-a plăcut că au fost îndrăzneți. Deși au roșit imediat și s-au fâstăcit foarte tare... Asta îmi place foarte mult la băieții de la filosofie, că sunt atât de timizi încât ajung uneori să își creeze sisteme filosofice sau să scrie poezii în Lucky. Sunt cu totul altfel decât băieții pe care îi cunosc eu de obicei și cărora le vine poate prea ușor să mă ia de ușuratică... Îmi place mult când întâlnesc băieți cum sunt aceștia de la facultate care prezența mea le tulbură puțin Imperiul Scopurilor.

Va să zică, care e legătura dintre faptul că prezint vremea și acela că sunt o iubitoare de înțelepciune, după cum spun vechii greci și domnul Bănșoiu? Ei bine, am tăcut un pic înainte să le dau un răspuns, ceea ce i-a făcut să plece ochii și mai mult, drăguții de ei. Le-am zis mângându-i pe cap că nu m-am gândit încă la asta, dar că o să mă gândesc.

Și uite, acum m-am gândit: întrebarea este foarte prost pusă. Nu de ce mai prezint eu meteo câtă vreme mă pot înfrupta la Filosofie din fructul cunoașterii ar trebui să fie întrebarea, ci de ce mai am nevoie de filosofie cât timp prezint vremea. Buletinul meteo e mai fidel și mai de încredere decât filosofia. La meteo știu cu cinci zile înainte ce o să mi se întâmple. La filosofie sunt dată peste cap cu fiecare nou curs, cu fiecare nouă paradigmă la care mi se facilitează accesul. Am ajuns să privesc lucrurile în atâtea feluri încât acum pot spune că nu le mai văd aproape deloc. Remus, prietenul meu, afirmă cum că așa fi de nerecunoscut. Meditez mult, privesc pereții, mă joc singură în pat diminețile, încercând să concep universul nemărginit.

Mi-e teamă că vremea e mai puțin capricioasă decât iubirea de înțelepciune. Eu vreau doar să fiu fericită. Acum o s-o sun pe mama.

[Foto: Migo Caranfilian / MikeStudio: 0740.109.630 / lenjerie: Etam / Blână: MG Blănuri / Cizme: D'Anovi]

Articole publicate în LUNI: nr. 1-6, 8
de **Paul Mihalache**, paul_mihalache@yahoo.com

EDGE OF TWILIGHT

Învățătoarea se plimba prin fața băncilor, așteptând să facem liniște. Carmen, este ultima oară când te rog: Vino cu mine! Fetița își așează încet mâna peste mâna mea. Carmen, dacă acum plec fără tine... Plângea încet, cu fața aproape lipită de geam. Liniște! și începu să agite prin aer rigla groasă de lemn. Te rog, cel puțin vorbește cu mine! Da-mi măcar un motiv concret! Bine, și acum să-mi spunei cine a fost. Oricum voi afla, dar dacă cineva știe care-i vinovatul și nu-mi spune chiar în acest moment, își va primi pedeapsa la mine în cabinet! și ultima silabă fu întărită de o lovitură cu rigla peste banca lui Robert. De ce dracului nu vrei să vorbești?! Am făcut un pas spre ușă, și atunci ea întoarse capul spre mine. I-am mângâiat mâna și i-am șoptit că nu trebuie să-ți fie frică, te voi apăra eu. M-am oprit și am privit-o în ochi, însă ea, privind spre mine, privea în gol. Știam ce va urma, dar îmi era imposibil să mai fac vreun pas. Sunt cinci ani de când te rog să ieși dracului din blestemata asta de casă! De ce oare nu mă puteam stăpâni și țipam ca un descrieriat, când, odată plecat, oricum nu aveam s-o mai văd vreodată? Tremura toată, iar mâna ei de copil mă strângea atât de tare. Începu să plângă. Învățătoarea își îndreptă privirile spre noi. Te voi apăra eu. Mi-am dat jos geanta de pe umăr și mi-am aprins o țigară. Flacăra brichetei pălpâi discordant cu semiîntunerul din încăperea păreau două lumi atât de diferite, două lumi care nu se pot întâlni

pentru mai mult de o clipă, iar singura dovadă a intersecției lor accidentale ramase, atât de impalpabilă, aproape halucinantă, o perdea obscură de fum. Tremura spasmodic și era evident că învățătoarea avea să o observe imediat.

De ce dracului nu tace odată?! Dacă ar înceta cu discursurile lui crispate și pretențioase, dacă pur și simplu m-ar lua în brațe, m-ar strânge de mână, mi-ar zice că voi avea grijă de tine, te voi apăra eu, l-aș urma oriunde. Așa nu pot, simt că pur și simplu nu pot nici măcar să-i vorbesc. Idiotule!

Draga mea, hai să vorbim ca doi oameni maturi, să discutăm rațional, să analizăm situația și să vedem care sunt soluțiile optime. Să gândim logic.

Auzi, să-mi găsec eu ochelarii călcați în picioare, și cana de ceai plină cu răme... Va plăti scump scorpia aia mică. Purcica dracului! am mirosit eu de la început cu cine am de-a face...

Învățătoarea era la un metru de banca noastră, privindu-ne atent, dar încă nu ne adresase nici un cuvânt. Ridică-te. Ridicați-vă amândoi. Hai să ne calmăm mai întâi. Te rog, nu mai plânge. Uite, știm amândoi că starea de angoasă poate... Oprește-te! Pentru numele lui Dumnezeu, oprește-te odată! și fața i se

congestionă, iar hohotele isterice luară locul plânsului liniștit lacrimi fără nici o expresie; un mort care lăcrimează. Se desprinse din mâna mea și fugi spre ușă, însă, agățându-și piciorul în marginea băncii, căzu cu fața în jos. Nu mai e nevoie de nici o lămurire, iar pedeapsa va fi un exemplu pentru toți. Trebuie să vă învețe cineva ce înseamnă respectul, n-a băgat nimeni frica-n voi, nătărăilor?! Vă educ eu, fir-ați ai dracu' să vă ia! și se apropie cu mâna încordată, pregătită să lovească trupul tremurând, rămas în așteptare cu fața în jos, neîndrăznind să privească. Idiotule! Draga mea, niciodată nu mă ascuți până la capăt. Dacă nu cunoști premisele...Ești un idiot. M-am ridicat din bancă și m-am întins deasupra ei, acoperindu-i corpul crispăt cu al meu. Tremuram la fel de tare ca ea. Învățătoarea urlă, dar nu am putut distinge nici un cuvânt doar urletul și am simțit pe spate prima lovitură. Te iubesc, i-am șoptit, apoi a urmat cea de-a doua. În acest caz nu mai avem ce discuta. Singură nu ai fost în stare să faci niciodată nimic, iar, mai nou, nu-i lași nici pe ceilalți să te ajute. Idiotule! Bine, să văd cum te vei descurca de acum fără mine. M-am ridicat de pe scaun și umbra mea îi acoperise corpul congestionat așa cum se ghemuise pe fotoliul din dreptul ferestrei și nu puteam să-i mai văd fața. Te iubesc, Carmen și urmă încă o lovitură. Nu îi vedeam fața dar știam că plânge și zâmbește în același timp.

Echipe de redacție LUNI
(nr 8 și 9)

Coordonator:
Alina Latkulik III
Coordonator adj :
Ruxandra Apetrei II

Responsabili de număr:

Ruxandra Apetrei II
Doina Proorocu

Responsabil urnă:
Ruxandra Apetrei II

Tehnoredactori:

Marian Călborean IV,
Lavinia Marin IV (web)

Distribuitor:
Răzvan Ilie IV

Vă rugăm, completați chestionarul alăturat și sprijiniți revista Luni !

Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat în realizarea numărului și cititorilor revistei